

Forsvarets
innbyggerundersøkelse
2018

Rapport av
Kantar TNS

FORSVARETS INNBYGGERUNDERSØKELSE 2018

1.	Hovedfunn	4
2.	Om undersøkelsen	6
2.1	Bakgrunn og formål	6
2.2	Utvalg og målgruppe	6
	Vekting og representativitet	7
	Feilmarginer	8
2.3	Rapporten	8
	Snittverdier	9
2.4	Gjennomføring.....	9
3.	Inntrykk og omdømme.....	10
3.1	Omdømme.....	10
3.2	Dagens Forsvar	18
4.	Forsvaret i media	20
5.	Trusselbilde og forsvarsevne.....	22
5.1	Trusselvurdering	22
5.2	Bidragsevne og oppgavehåndtering	24
6.	NATO	27
6.1	Syn på NATO	27
6.2	Norge og NATO	28
7.	Norske soldater	31
8.	Forsvarets enheter	32
9.	Verneplikt.....	36
10.	Utdanning og karriere i Forsvaret	39
10.1	Utdanning.....	39
10.2	Jobb	40
	Vedlegg	42
	Kjennskap: Totalforsvaret og Trident Juncture	42
	Tilknytning og erfaring	43

Tabeller

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.	7
Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers	8
Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret	12

Figurer

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker	6
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1).....	10
Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2018	11
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)	12
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24).....	13
Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?.....	13
Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)	14
Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2018.....	15
Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)	16
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2018	17
Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)	18
Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) T.v. og andel meget nødvendig: 2011-2018 t.h.....	18
Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene.....	19
Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til en eller flere saker.....	20
Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29)	21
Figur 16 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)	22
Figur 17 Trusselvurdering: 2011-2018	23
Figur 18 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)	24
Figur 19 Forsvarets bidragsevne: 2011-2018.....	25
Figur 20 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4).....	25
Figur 21 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2018	27
Figur 22 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO?	28
Figur 23 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål?	28
Figur 24 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)	29
Figur 25 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)	29
Figur 26 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)	31
Figur 27 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)	33
Figur 28 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2018	34
Figur 29 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27).....	35
Figur 30 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2018	35
Figur 31 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)	36
Figur 32 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12).....	37
Figur 33 Hva tror du denne endringen innebærer? (Q13)	37

Figur 34 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)	38
Figur 35 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18). Andel ganske/meget attraktiv t.h.	39
Figur 36 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)	40
Figur 37 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2018.....	41
Figur 38 Høsten 2018 skal det gjennomføres en stor NATO-øvelse i Norge. Kjenner du til denne øvelsen? Øvelsen heter Trident Juncture.....	42
Figur 39 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?	42
Figur 40 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3).....	43
Figur 41 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)	44
Figur 42 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)	44

1. Hovedfunn

Forsvaret er på vei opp igjen

Etter en vesentlig nedgang i Forsvarets omdømme i 2016, har Forsvarets omdømme blitt noe styrket både i 2017 og i 2018. Forsvarets omdømme var sterkest i perioden 2012-2015. Omdømmet i 2018 er på samme nivå som i 2011, men fortsatt noe svakere enn perioden 2012-2015. De vurderingene av Forsvaret som har sterkest sammenheng med omdømmet har i mindre grad endret seg, selv om det er *antydning* til et lite løft på flere områder (inntrykk av Forsvaret på ulike områder, bidragsevne, oppgavehåndtering og verdier/egenskaper). Løftet på disse vurderingsområdene isolert sett er marginale og på kanten av hva som er signifikante endringer. Likevel kan de samlet sett bidra til noe av løftet Forsvaret ser på årets omdømmemåling. I tillegg oppfattes medieomtalen mer positiv i år enn tidligere, som bidrar positivt til omdømmet. Det er samtidig noen områder i undersøkelsen som skårer svakere, men som samtidig har svakere sammenheng med omdømmet og derfor ikke fremstår som like viktige i forklaringen av endret omdømme.

År	Litt	
	Ganske/meget godt inntrykk	dårlig/meget dårlig inntrykk
2011	60	11
2012	64	9
2013	64	10
2014	65	7
2015	64	11
2016	52	16
2017	56	13
2018	59	12

Forsvaret er fortsatt for lite, men det har blitt bedre

Selv om drøyt halvparten av befolkningen mener Forsvaret er for lite i forhold til oppgavene det skal utføre, er det færre som synes dette i 2018 sammenliknet med fjoråret. Trenden fra 2015-2017 har vært svakt stigende: Noen flere synes Forsvaret var for lite for hvert år. I 2018 har trenden snudd. Dette kan tolkes som at flere i befolkningen mener Forsvaret har nødvendige ressurser, og (fått) nødvendige midler til å ivareta oppgavene Forsvaret er pålagt.

År	Forsvaret er "for lite"
2015	60
2016	62
2017	64
2018	57

Forsvaret er i aller høyeste grad nødvendig, men det er ikke like kritisk nødvendig som det var

Helt siden 2011, og spesielt siden 2014 har befolkningen gitt uttrykk for at det er desto mer viktig å ha et forsvar i Norge i dagens situasjon. I år har trenden snudd. Noen færre uttrykker at det er meget nødvendig å et forsvar i Norge i dagens situasjon. Det er samtidig svært få som mener at det er mindre nødvendig, eller ikke nødvendig å ha et forsvar.

År	Andel som mener forsvar er meget nødvendig
2011	61
2012	62
2013	62
2014	67
2015	69
2016	72
2017	74
2018	68

Synkende optimisme for andre NATO-land på norsk jord

Det er svært få som er negative til at andre NATO-land trener og øver i Norge. Samtidig har det blitt færre som er (meget) positive til dette de siste 2 årene. Andelen som er (ganske/meget) positiv har i mindre grad endret seg, mens andelen meget positiv har gått ned og andelen ganske positiv har gått opp.

År	Andel som er meget positiv til at andre NATO-land trener i Norge
2016	40
2017	35
2018	29

Bekymringen for terror er redusert

Bekymringen for terrorisme og terrorangrep var stigende i perioden 2011-2013, noe mindre i 2014, og deretter stigende frem til 2016. Mens befolkningen var mest bekymret for terror i 2016, var de mest bekymret for cyberangrep på IKT-nettverk som kan sette sentrale samfunnsfunksjoner ut av spill i 2017. Bekymringen for cyberangrep er fortsatt størst, men i 2018 er også bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet større enn terror.

År	Andel ganske/meget bekymret for terror	Rangering
2011	25	3
2012	32	3
2013	38	3
2014	32	3
2015	44	2 (delt)
2016	46	1
2017	41	2 (delt)
2018	34	3

2. Om undersøkelsen

2.1 Bakgrunn og formål

Forsvarets innbyggerundersøkelse er en årlig undersøkelse som kartlegger befolkningens syn på Forsvaret. Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2011. Undersøkelsen blir gjennomført for tredje gang av Kantar TNS i 2018. Prosjektleder Joakim Wold Nylén har vært ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.

Undersøkelsen og denne rapporten blir blant annet brukt som styringsverktøy for ledelsen og for en rekke kommunikasjonsiltak.

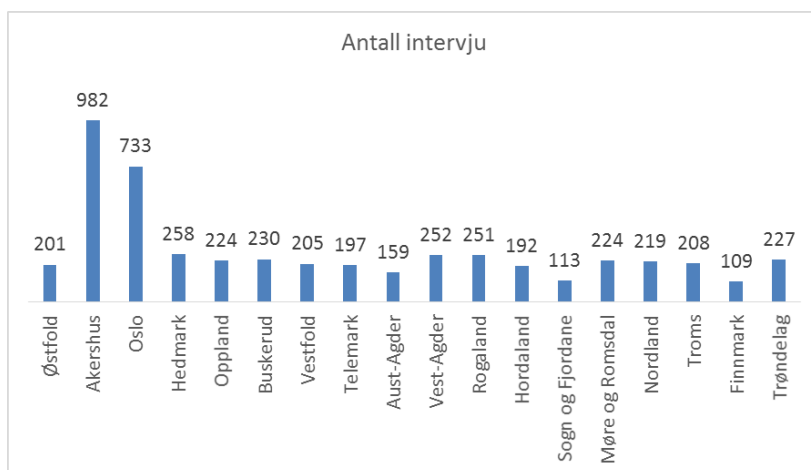
Prosjektansvarlig fra Forsvaret er medieanalytiker Torunn Sæth fra Forsvarets mediesenter.

2.2 Utvalg og målgruppe

Målgruppen for undersøkelsen var norske innbyggere i alderen 18+ år.

For å kunne se nærmere på geografiske forskjeller ble utvalget stratifisert etter fylker. Ettersom Oslo og Akershus utgjør de største fylkene (fleest innbyggere) kreves større utvalgsstørrelse for å oppnå lave feilmarginer. Derfor ble det gjennomført flere intervjuer i Oslo og Akershus, og de resterende intervjuene var jevnt fordelt på øvrige fylker¹.

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker

¹ Målet var 400 intervju for Oslo og like mange for Akershus. Pga. feiltrekk ble det vesentlig flere intervju i Oslo og Akershus enn opprinnelig plan. Mål for de øvrige fylkene var 200 intervju pr fylke. I Aust-Agder, Sogn og Fjordane og Finnmark ble det tatt noen færre intervju

Vekting og representativitet

Enhver befolkningsundersøkelse vil få en utvalgsfordeling som avviker fra populasjonen. Avviket oppstår ettersom noen personer er mer villige til å svare på undersøkelser enn andre. Derfor er det vanlig med underrepresentasjon av blant annet lavt utdannede og unge (spesielt unge menn). Nettoutvalget i årets undersøkelse har samme, kjente avvik. For å gjøre undersøkelsen representativ, må nettoutvalget (fordelingen av personer som har svart på undersøkelsen) vektet. Vektingen gjør utvalgsfordelingen lik populasjonsfordelingen etter kjente karakteristika. De kjente karakteristikaene er innhentet fra offentlig statistikk fra SSB.

Nettoutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen med tanke på geografi (4-delt), kjønn, alder (4-delt) og utdanning (2-delt)². Etter vekting er resultatene representative for befolkningen med hensyn til disse karakteristikaene. Uvektet og vektet populasjonsfordeling fremgår av tabell 1.

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.

Kjønn	Alder	Geografi	GSK/VGS			Uni/høgskole		
			Populasjon	Uvektet nettoutvalg	Vektet nettoutvalg	Populasjon	Uvektet nettoutvalg	Vektet nettoutvalg
Mann	Under 30	Oslo/Akershus	1,9%	0,5%	1,8%	0,7%	0,8%	0,7%
		Rest Østland	2,3%	0,5%	2,0%	0,3%	0,2%	0,3%
		Sør-/Vestland	2,6%	0,8%	2,5%	0,9%	0,6%	0,8%
		Tr.lag/Nord-Norge	1,7%	0,7%	1,6%	0,4%	0,6%	0,4%
	30-44	Oslo/Akershus	1,7%	0,5%	1,7%	2,1%	1,5%	2,0%
		Rest Østland	1,6%	1,5%	1,6%	1,7%	1,4%	1,7%
		Sør-/Vestland	2,5%	2,2%	2,5%	1,9%	1,5%	1,9%
		Tr.lag/Nord-Norge	1,3%	1,3%	1,3%	1,0%	0,8%	1,0%
	45-59	Oslo/Akershus	2,2%	3,1%	2,2%	1,0%	3,6%	1,0%
		Rest Østland	2,7%	3,3%	2,7%	1,0%	2,8%	1,0%
		Sør-/Vestland	3,0%	3,0%	3,0%	1,2%	2,1%	1,2%
		Tr.lag/Nord-Norge	1,6%	1,3%	1,6%	0,8%	1,4%	0,8%
	60+	Oslo/Akershus	1,8%	3,2%	1,9%	0,6%	3,8%	0,6%
		Rest Østland	2,8%	2,0%	3,0%	0,8%	1,5%	0,8%
		Sør-/Vestland	2,6%	1,7%	2,8%	1,2%	1,0%	1,2%
		Tr.lag/Nord-Norge	1,5%	1,0%	1,6%	0,9%	0,3%	0,9%
Kvinne	Under 30	Oslo/Akershus	1,7%	0,7%	1,7%	1,1%	1,8%	1,0%
		Rest Østland	1,7%	0,8%	1,8%	0,7%	1,2%	0,7%
		Sør-/Vestland	2,2%	0,7%	2,3%	1,1%	1,3%	1,1%
		Tr.lag/Nord-Norge	1,3%	1,3%	1,4%	0,6%	1,8%	0,6%
	30-44	Oslo/Akershus	1,7%	0,7%	1,7%	1,9%	1,8%	1,9%
		Rest Østland	1,7%	2,0%	1,7%	1,6%	1,0%	1,6%
		Sør-/Vestland	1,8%	1,7%	1,8%	2,3%	1,2%	2,2%
		Tr.lag/Nord-Norge	0,8%	1,1%	0,9%	1,3%	0,8%	1,3%
	45-59	Oslo/Akershus	1,9%	2,4%	1,9%	1,1%	3,2%	1,1%
		Rest Østland	2,3%	1,8%	2,3%	1,2%	2,7%	1,2%
		Sør-/Vestland	2,2%	1,5%	2,2%	1,7%	2,3%	1,6%
		Tr.lag/Nord-Norge	1,2%	0,7%	1,2%	1,1%	1,3%	1,1%
	60+	Oslo/Akershus	2,3%	3,6%	2,3%	0,6%	3,0%	0,5%
		Rest Østland	3,5%	2,7%	3,4%	0,7%	0,8%	0,7%
		Sør-/Vestland	3,2%	1,8%	3,1%	1,0%	0,5%	1,0%
		Tr.lag/Nord-Norge	2,1%	0,6%	1,9%	0,5%	0,3%	0,5%

² 4 ulike vektemodeller ble testet: (1) cellevekt på de samme bakgrunnsvariablene, (2) rimvekt med stdgeo*alder, kjønn og utdanning, (3) cellevekt + maksvekt på 3,00 og (4) rimvekt med fylker, kjønn*alder og utdanning. De ulike vektemodellenes betydning for resultatene var svært begrenset (nær ikke-eksisterende): +/- 0,2 prosentpoeng på omdømmespørsmålet. Cellevekt med maksvekt på 3,00 (3) ble valgt.

Feilmarginer

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av målgruppen (befolkningen over 17 år). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen med hensyn til den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet. Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Det vil si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

I «uendelighetsunivers» uttrykkes feilmarginer i standardiserte størrelser, hvor populasjonen er minimum 10 ganger større enn nettoutvalget. Disse feilmarginene vises i tabell 2, og er veiledende for tolkning av resultatene i denne undersøkelsen.

Feilmarginene øker jo jevnere svarfordelingen på et spørsmål er. Dersom 5 (eller 95) prosent av innbyggerne er enige i en påstand, vil det reelle svaret med en sannsynlighet på 95 prosent være et sted mellom 4,3 (94,3) og 5,7 (95,7) prosent. Feilmarginene er også større jo mindre utvalget er.

Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers

Antall enheter/Svar	Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng						
	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
25	20,4	20,0	18,7	17,7	16,3	12,2	8,9
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2000	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,3	1,0
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9
3000	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,1	0,8
5000	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,6

2.3 Rapporten

Denne rapporten tar utgangspunkt i de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen³. Rapporten presenterer funn på land-nivå grafisk, og kommenterer eventuelle nedbrytninger i tekst.

Rapporten er kategorisert etter temaområder:

³ Bakgrunnsvariabler fra undersøkelsen er presentert i vedlegg.

- Inntrykk og omdømme (kap. 3)
- Forsvaret i media (kap. 4)
- Trusselbilde og forsvarsevne (kap. 5)
- NATO (kap. 6)
- Norske soldater (kap. 7)
- Forsvarets enheter (kap. 8)
- Verneplikt (kap. 9)
- Utdanning og karriere (kap. 10)

Snittverdier

Noen av resultatene presenteres ved gjennomsnitt. Gjennomsnittsverdiene er beregnet uten «vet ikke». Hvilke snittverdier som korresponderer til hvilke verdier i den originale svarskalaen er oppgitt i tilhørende fotnoter. I de fleste tilfeller vil snittverdiene variere fra 1-5 eller 1-4 der 1 er lavt/negativt og 4/5 er høyt/positivt. Svarfordelingen (i prosent) blir likevel kommentert i teksten for årets resultater.

Grafikken har varierende og tilpassede skalaer, for å tydeliggjøre endringer. Hvor store endringene er, må derfor ses i sammenheng med verdiene. Hvor store endringene er, blir kommentert i tekst.

Ved sammenligning med tidligere år benyttes de samme snittverdiene. Snittverdiene gir et samlet uttrykk for bevegelser i svarene. At snittverdien er den samme i to år betyr ikke at svarfordelingen er lik. Eksempelvis kan holdninger til en påstand bli mer polarisert (befolkningen trekker mot ytterpunktene av skalaen). Snittverdien vil ikke vise slike endringer, men dette forekommer i utgangspunktet ikke ofte. Endringer i svarfordelingen mellom 2017 og 2018 som er nevneverdige og ikke kommer til uttrykk gjennom snittverdier blir likevel kommentert i tekst.

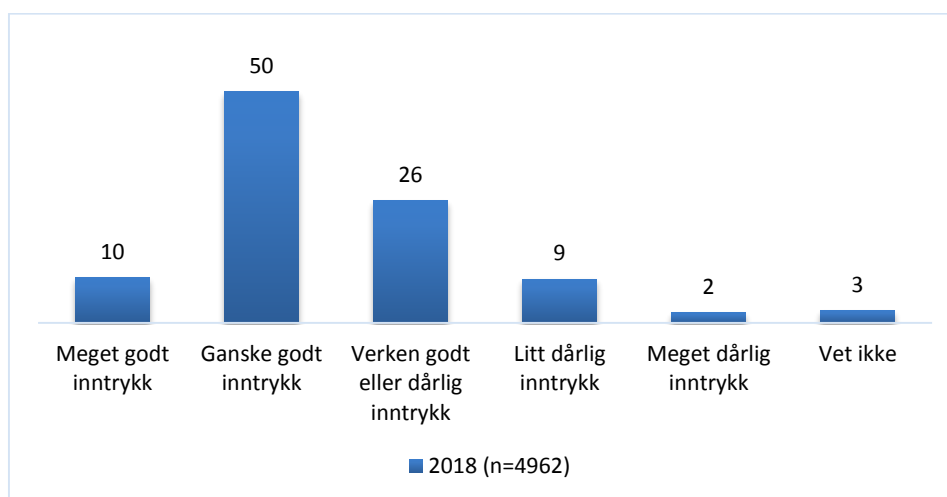
2.4 Gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført på GallupPanelet, Kantar TNS sitt internettpanel. Undersøkelsen ble sendt ut 3. mai 2018 (test-utsending 30. april), og avsluttet 22. mai. Det ble gjort flere utvalgstrekk og purringer på de ulike utvalgstrekkene for å oppnå ønsket utvalgsfordeling og svarprosent underveis i feltperioden. Undersøkelsen ble sendt ut til totalt 12.023 panelister, og innen undersøkelsen ble avsluttet hadde 4.984 panelister svart på undersøkelsen. Dette gir 42 % svar.

3. Inntrykk og omdømme

3.1 Omdømme

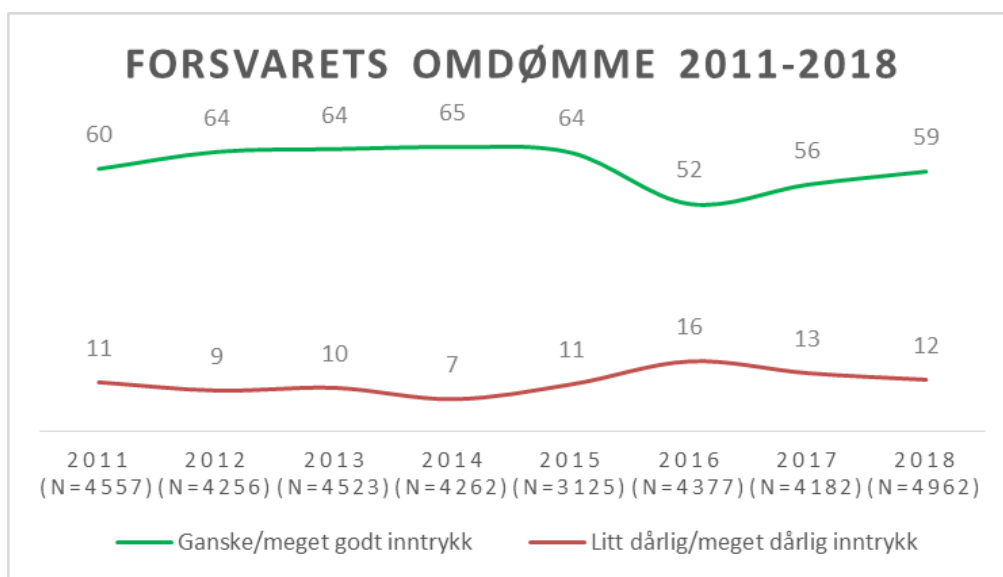
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)

6 av 10 innbyggere (59 %) har et godt inntrykk av Forsvaret. Relativt få har et meget godt inntrykk (10 %), mens halvparten har ganske godt inntrykk av Forsvaret. 26 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 12 % har dårlig inntrykk.

Inntrykket er best blant de yngste, og dårligst blant de eldste. Likevel er det relativt få (13 %) av de eldste i befolkningen som har dårlig inntrykk. Inntrykket varierer noe med hvor innbyggerne bor, uten at forskjellene er spesielt store. Innbyggere i de nordligste fylkene har minst positivt inntrykk av Forsvaret. Det motsatte gjelder innbyggere fra Østlandet (inkl. Oslo og Akershus). På fylkesnivå er det hovedsakelig Nordland, Møre- og Romsdal og Telemark som er mest kritiske (hhv. 48, 52 og 52 % godt inntrykk), mens Hedmark, Oppland og Buskerud som er mest positive (65 % godt inntrykk).

Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2018

Årets undersøkelse viser en oppgang i Forsvarets omdømme sammenlignet med de to siste årene. I 2011 hadde 60 % av befolkningen godt inntrykk av Forsvaret. I 2012 steg Forsvarets omdømme, og har frem til 2015 ligget stabilt rundt 64 %. I 2016 opplevde Forsvaret et tydelig svakere omdømme. Nedgangen ble knyttet til omfanget av negative mediesaker om Forsvaret. Siden 2016 har omdømmet blitt styrket og er omtrent tilbake på 2011-nivå.

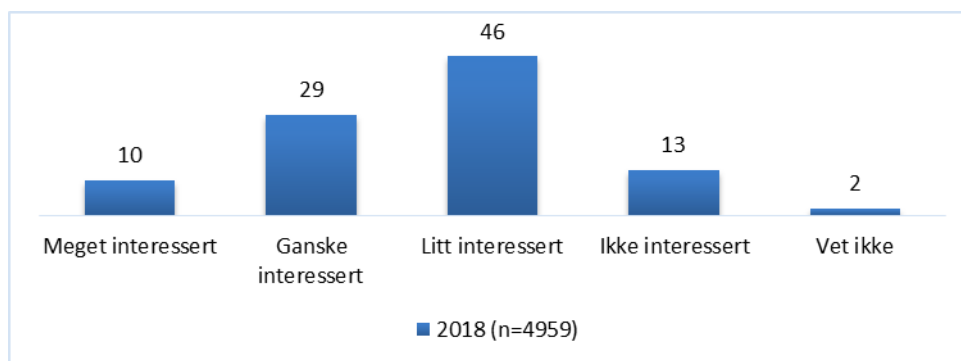
I tillegg til at flere har fått godt inntrykk, er det også færre som har dårlig inntrykk av Forsvaret sammenlignet med tidligere år. I 2018 har 12 % dårlig inntrykk, mot 13 % i 2017 og 16 % i 2016. Det siste året er omdømmet er noe styrket blant kvinner, de over 45 år og de som er bosatt på Sør-, Vest- eller Østlandet (Oslo/Akershus holdt utenfor). Innbyggere uten akademisk utdanning har også fått noe bedre inntrykk av Forsvaret.

Gjennom korrelasjonsanalysen i tabell 3 (på neste side), ser vi at omdømmet henger sterkt sammen med vurdering av Forsvarets verdier/egenskaper, inntrykk og oppgavehåndtering. Vurderinger av våpengrenene, Forsvarets bidragsevne og norske soldater henger også sammen med omdømme (overordnet inntrykk). Disse sammenhengene er også sterke, men dog noe svakere enn de først nevnte indeksene. Øvrige sammenhenger er relativt svake, dog signifikante; sammenhengen mellom omdømme og vurdering av NATO, medieomtale, syn på øving med NATO-land, interesse for Forsvaret, nødvendigheten av forsvar og kjennskap til Forsvarets oppgaver.

Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret⁴

Spørsmål / spørsmålssett	Korrelasjon
Verdier/egenskaper	0,64
Inntrykk	0,60
Oppgavehåndtering	0,60
Forsvarets enheter	0,53
Bidragsevne	0,52
Norske soldater	0,45
Inntrykk av NATO	0,35
Vurdering av medieomtale	0,27
Øving med NATO-land	0,24
Nødvendighet med forsvar	0,18
Interesse for Forsvaret	0,12
Kjennskap Forsvarets oppgaver	0,07
Forsvarets størrelse	0,03
Trusselvurdering	-0,02

Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)

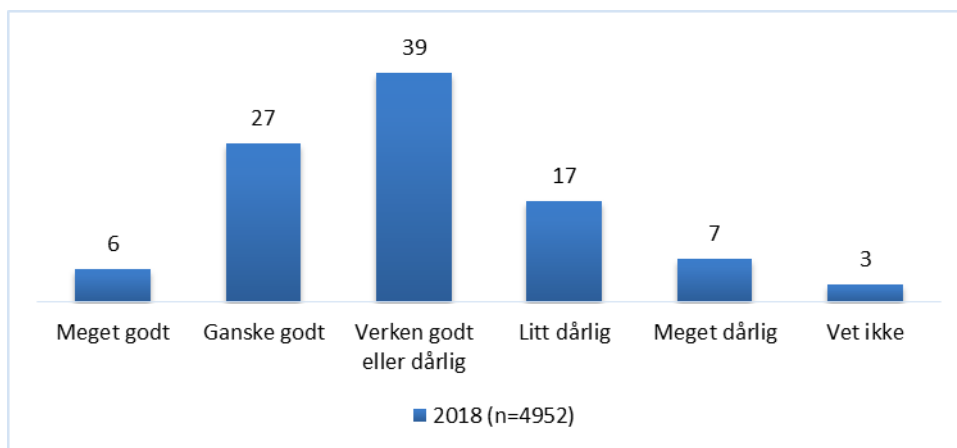
39 % er ganske eller meget interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. En noe større andel er litt interessert (46 %), mens 13 % ikke er interessert. Interessen for Forsvaret har ligget stabilt de siste 5 årene, med 2014 som unntak, hvor interessen var lavere.

For første gang siden 2014 er de yngste mest interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. De er vesentlig mer interesserte i forsvaret i 2018, sammenliknet med

⁴ Korrelasjonsanalysen består av bivariate korrelasjoner. Alle korrelasjoner er signifikante på $p < 0,01$ -nivå, med unntak av Trusselvurdering som ikke er signifikant. «Verdier/egenskaper» er en samlet indeks for Q7, «Inntrykk» er en samlet indeks for Q6, «Oppgavehåndtering» er en samlet indeks for Q4, «Bidragsevne» er en samlet indeks for Q10, «Norske soldater» er en samlet indeks for Q20, «Forsvarets enheter» er en samlet indeks for Q27, «Trusselvurdering» er en samlet indeks for Q8. Alle indeksene er basert på samtlige delspørsmål, der vet ikke er ekskludert. Andre variabler: Øving med NATO-land (Q33), Interesse for Forsvaret (Q2), Nødvendighet med Forsvar (Q21), Kjennskap Forsvarets oppgaver (Q24), Vurdering av medieomtale (Q29), Forsvarets størrelse (Q32), inntrykk av NATO (Q13_copy). Desto mer positiv/høy verdi på disse spørsmålene, desto bedre omdømmevurdering har innbyggerne.

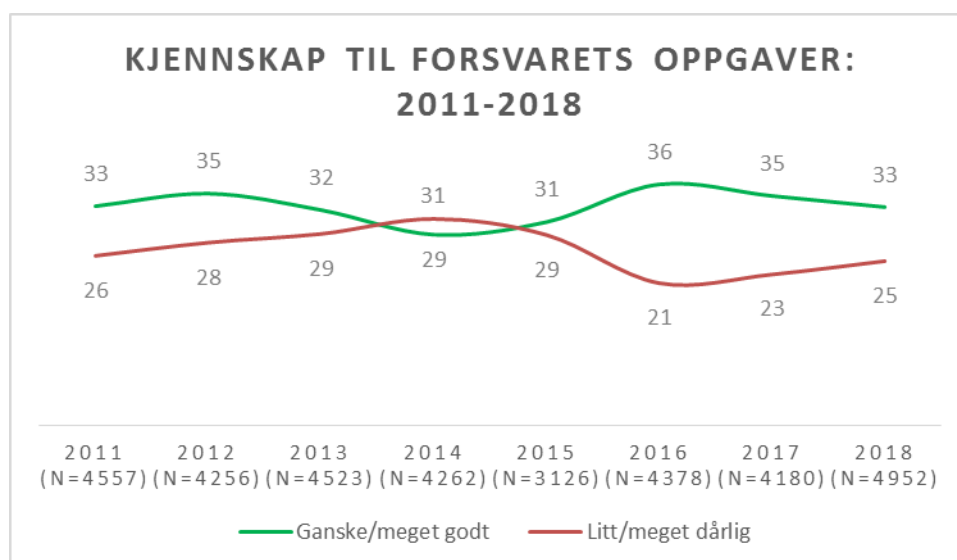
i 2017. Samtidig ser vi at interessen blant de eldste synker. Det er fortsatt menn som er klart mest interesserte (43 % av menn er ganske/meget interesserte, mot 24 % av kvinner). Interessen er størst i Nordland og Buskerud. Interessen er lavest i Møre- og Romsdal, Østfold, Vestfold, Aust-Agder og Trøndelag.

Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)

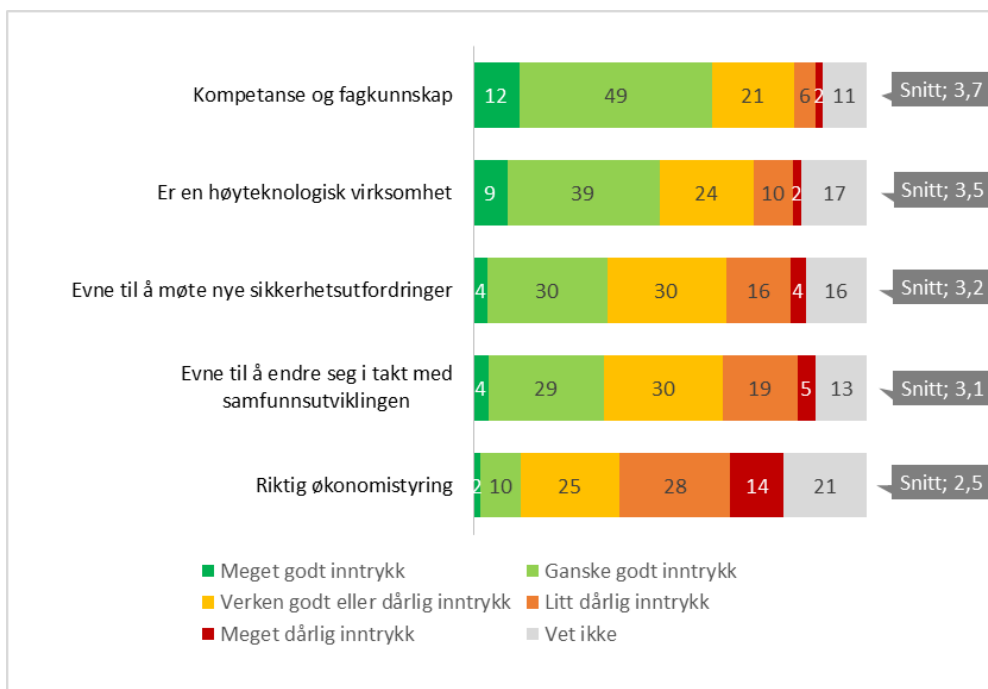

33 % er godt kjent med Forsvarets oppgaver, mens 39 % er verken godt eller dårlig kjent, og 25 % er dårlig kjent. Kjennskapen er vesentlig større blant menn, og har svært sterk sammenheng med interesse for Forsvaret. Kjennskapen har ligget relativt stabilt i 2011 og 2012, mot en svak nedgang i 2014. Deretter har kjennskapen økt, til 2016, mens den i 2017 synker med 1 prosentpoeng. Kjennskapen svekkes ytterligere i 2018, dog ikke mye. Trenden de siste 3 årene tolkes som at innbyggerne opplever å ha noe synkende kjennskap til Forsvarets oppgave.

Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)⁵

Forsvaret tolkes først og fremst som kompetent. Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets evne til å endre seg med tiden, og synes at Forsvaret er relativt dårlige til å styre økonomien.

Befolkningen har best inntrykk av Forsvaret når det kommer til kompetanse og fagkunnskap. 61 % har godt inntrykk av Forsvaret på dette området, samtidig som svært få (7 %) har dårlig inntrykk. Det er heller ikke mange som har et dårlig inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet (12 %), men en del færre har et godt inntrykk (47 %). Begge målene skårer en del høyere enn evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer, evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen og spesielt riktig økonomistyring. 33 - 34 % har godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer og –endre seg i takt med samfunnsutviklingen. Samtidig har 20-24 % dårlig inntrykk. Kun 12 % har godt inntrykk av Forsvaret med tanke på riktig økonomistyring, mens hele 42 % har dårlig inntrykk. At Forsvaret skårer dårlig(st) på økonomistyring, er en fellesnevner for offentlige virksomheter, og er derfor ikke overraskende.

Kvinner og de yngste vurderer Forsvaret noe bedre på alle områdene, med unntak av høyteknologisk virksomhet.

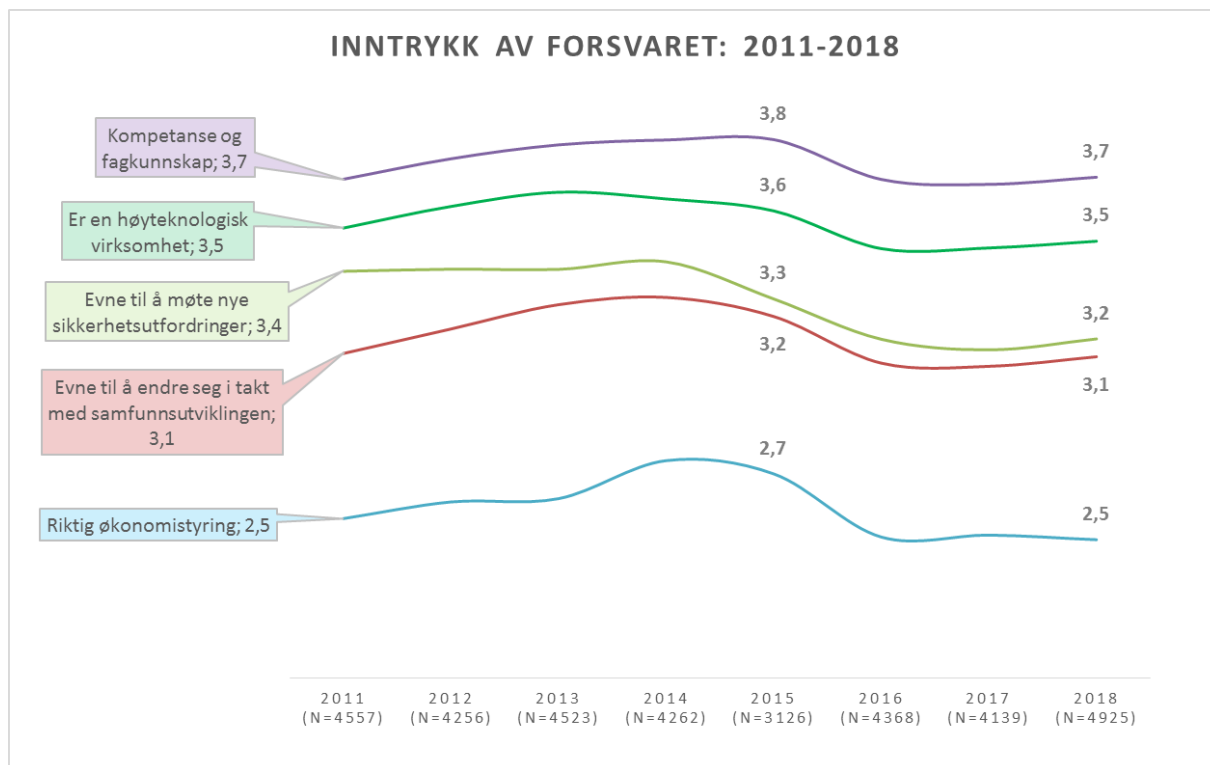
I perioden 2011-2015 har befolkningens syn på Forsvaret med tanke på kompetanse og fagkunnskap og Forsvaret som høyteknologisk virksomhet, vært relativt stabil. Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer lå stabilt i perioden frem til 2014, men falt de to påfølgende årene. Inntrykket av Forsvarets økonomistyring har også vært relativt stabilt

⁵ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk.

i perioden frem til 2015, med en svak forbedring i 2014 og 2015 sammenlignet med tidligere år.

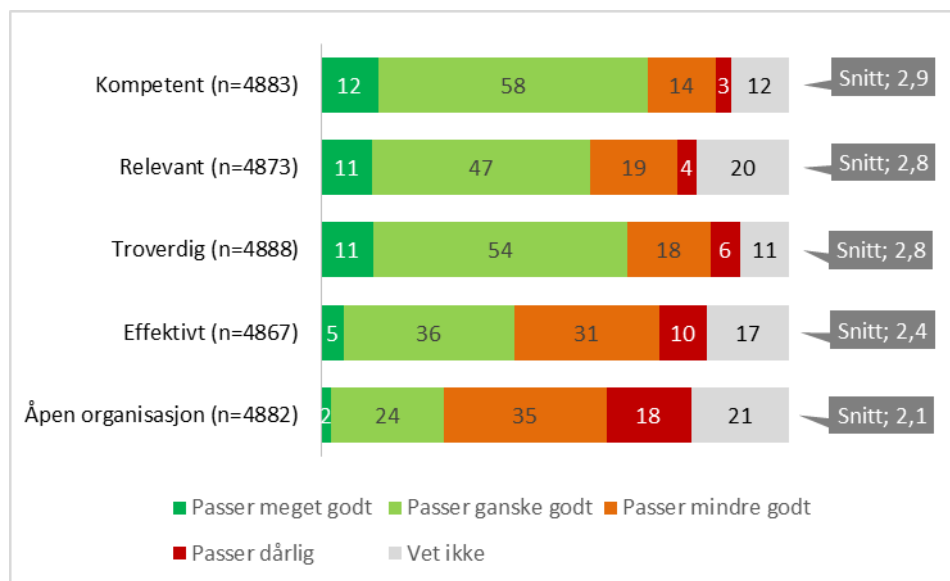
Innbyggerne vurderte Forsvaret noe svakere på samtlige områder i 2016. I årene etter har det ikke vært nevneverdige endringer: I 2017 og 2018 skårer innbyggerne Forsvaret omtrent likt som i 2016.

Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2018⁶

⁶ I 2011-2015 var påstanden «Riktig prioritering og bruk av penger», mens i 2016-2018 var det «riktig økonomistyring».

Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)⁷

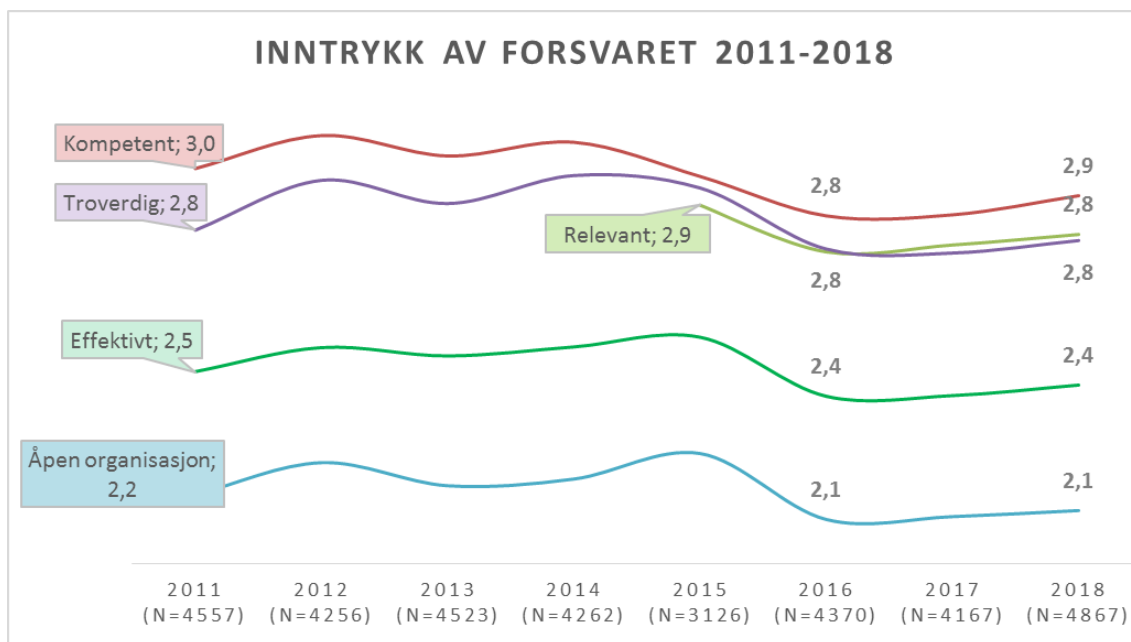
Befolkningen mener at «kompetent», «troverdig» og «relevant» er ganske passende beskrivelser av Forsvaret. «Effektivt» passer middels godt, mens «åpen organisasjon» passer mindre godt.

70 % mener at «kompetent» er en beskrivelse som passer Forsvaret. 18 % mener denne beskrivelsen passer mindre godt eller dårlig. 65 % mener «troverdig» passer godt for Forsvaret, mens 24 % mener det passer mindre godt / dårlig. 58 % mener «relevant» passer godt for Forsvaret, mens 23 % mener det passer mindre godt / dårlig. Når det gjelder «effektivt», svarer 41 % at denne beskrivelsen passer godt, mens like mange mener det passer mindre godt / dårlig. Flertallet (53 %) mener at «åpen organisasjon» passer mindre godt eller dårlig. 26 % mener det passer godt. Samlet sett bør dette tolkes som at «kompetent», «relevant» og «troverdig» er en ganske god beskrivelse, «effektivt» er en middels god beskrivelse og «åpen organisasjon» er en mindre god beskrivelse av Forsvaret.

Befolkningens oppfattelse av Forsvaret, etter disse egenskapene, har vært stabil relativt til hverandre i perioden 2011-2018. I 2016 så vi en nedgang på samtlige verdier/egenskaper (nedgangen på kompetanse startet i 2015), mens egenskapene siden har holdt seg stabile.

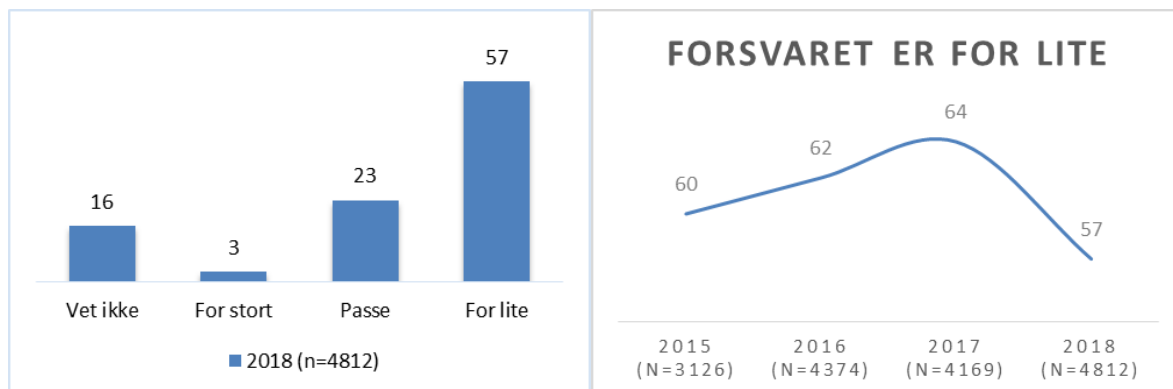
⁷ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2018

3.2 Dagens Forsvar

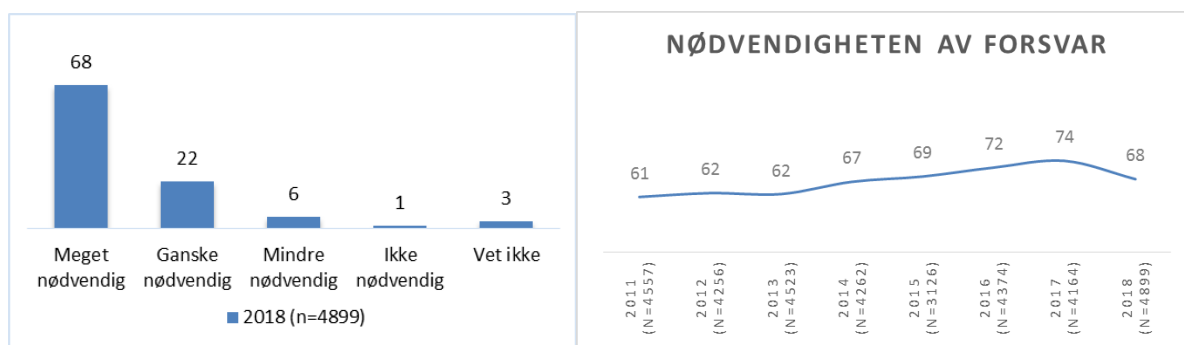
Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)

Litt over halvparten av befolkningen synes Forsvaret er for lite i forhold til de oppgavene det skal utføre. Dette er en nedgang sammenlignet med fjoråret (64 %). 2 av 10 (23 %) mener Forsvaret er passe stort, og svært få mener det er for stort. Menn mener i større grad at Forsvaret er for lite, sammenliknet med kvinner. De yngste mener i større grad at Forsvaret er passe stort, sammenliknet med de som er eldre.

Innbyggere i de nordligste fylkene (Troms, Finnmark og Nordland), samt Aust-Agder, Hedmark og Oppland finner vi innbyggerne som er mest enige i at Forsvaret er for lite. Det motsatte er tilfellet for innbyggere i Sogn og Fjordane.

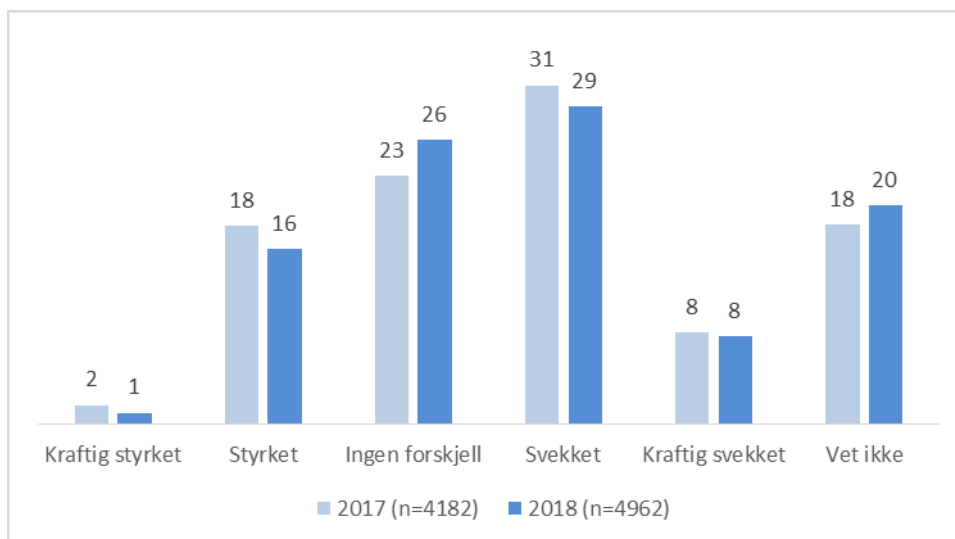
Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) T.v. og andel meget nødvendig: 2011-2018 t.h.

7 av 10 (68 %) mener at det er meget nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. 2 av 10 (22 %) mener det er ganske nødvendig. Svært få mener det ikke er nødvendig.

Befolkningens opplevelse av viktigheten av å ha et forsvar lå relativt stabilt i perioden 2011-2013, men har siden økt frem til 2017. I år ser vi en tydelig nedgang (fra 74 % til 68 % meget nødvendig). Andelen som mener det er nødvendig øker med alder. Lavt utdannede mener også at Forsvaret er noe mer nødvendig enn høyt utdannede.

Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene

4 av 10 (37 %) mener at Forsvaret vil bli svekket/kraftig svekket i løpet av de neste årene. Snaut 3 av 10 (26 %) tror at det ikke blir noen forskjell i løpet av de neste tre årene, mens snaut 2 av 10 (16 %) tror forsvaret blir styrket/kraftig styrket de neste tre årene. Sammenliknet med fjoråret, er det en indikasjon på at befolkningen i noe mindre grad mener at Forsvaret blir svekket de kommende årene.

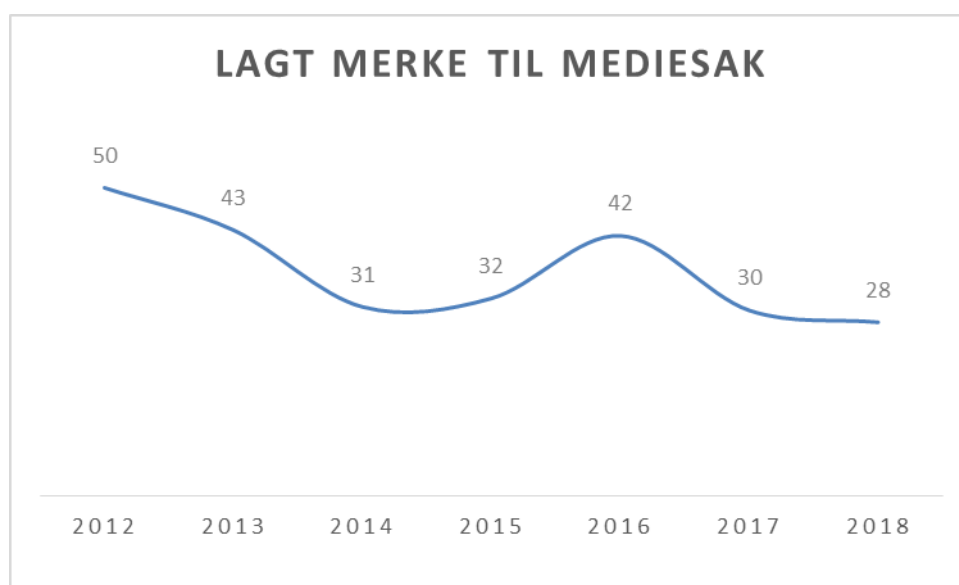
Det er en betydelig større andel menn enn kvinner som tror Forsvaret blir svekket/kraftig svekket. Kvinnene er i større grad usikre. Andelen som tror Forsvaret blir svekket er stigende med alder, men dette skyldes i stor grad også at yngre deler av befolkningen er usikre på Forsvarets fremtid. Andelen som tror Forsvaret blir svekket er størst i Nordland, Troms, og til dels Møre- og Romsdal. Det motsatte er tilfellet for Oppland, Buskerud, Vestfold og Finnmark.

4. Forsvaret i media

Undersøkelsen spør om hvilke saker respondentene har lagt merke til i media den siste tiden, hvor Forsvaret ble omtalt. Hvis vi tar utgangspunkt i de som nevner en eller flere saker, kan vi si noe Forsvarets oppmerksomhet gjennom media⁸.

Medieoppmerksomheten gikk ned i perioden 2012 til 2014, hvor halvparten av innbyggere hadde lagt merke til en sak i 2012, mot kun 31 % i 2014. Oppmerksomheten i 2014 og 2015 var omtrent lik, men steg betydelig fra 2015 til 2016. Fra 2016 til 2017 synker medieoppmerksomheten tilbake til nivået i 2014.

Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til en eller flere saker⁹

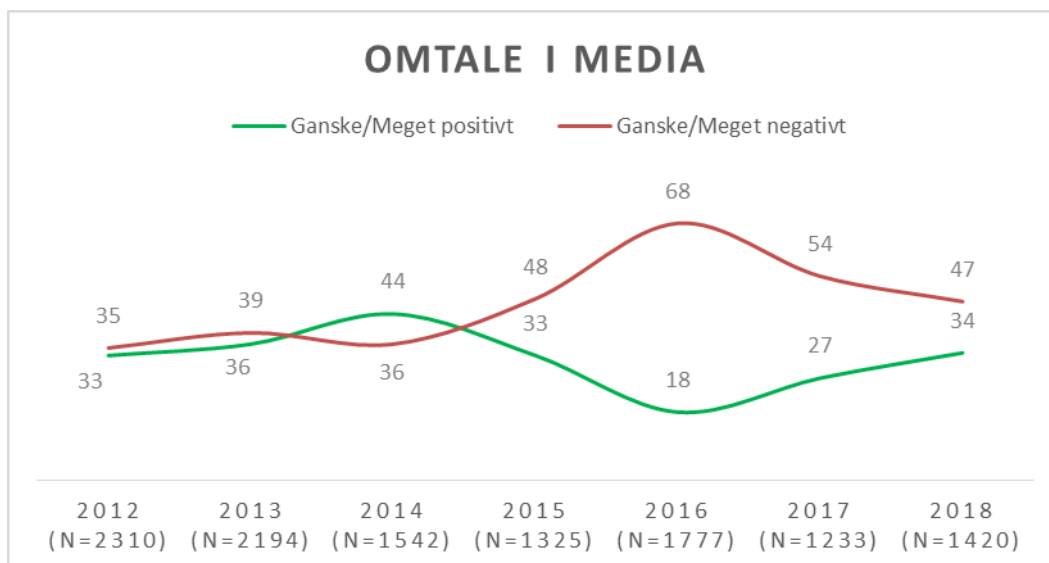
Oppmerksomheten i befolkningen rundt saker som omtaler Forsvaret er omtrent den samme i 2018 som i fjor.

Undersøkelsen kartlegger også hvorvidt mediesakene var positive eller negative for Forsvaret.

⁸ Av metodiske årsaker bør dette målet primært brukes til sammenligning mellom år, ikke som absolutte tall

⁹ «Ubesvart» er utelukket i prosentueringsgrunnlaget. I 2012-2014 var det svartvang på spørsmålet, mens i 2015-2018 var det ikke svartvang (med hhv. 5-10 prosent ubesvart). Om de som ikke har svart på spørsmålet faktisk har lagt merke til en sak eller ei, er umulig å vite. Hvis de som er «ubesvart» ikke er likt fordelt mellom andelen som har sett / ikke sett saker i media, vil sammenligningsgrunnlaget være noe unøyaktig. Derfor vil det mest korrekte sammenligningsgrunnlaget være 2012-2014 for seg, og 2015-2018 for seg. Hvis vi forutsetter at de som ikke har svart på spørsmålet er fordelt mellom å ha sett en sak eller ei, lik de som har svart på spørsmålet, kan vi sammenligne 2012-2018 direkte.

Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29)

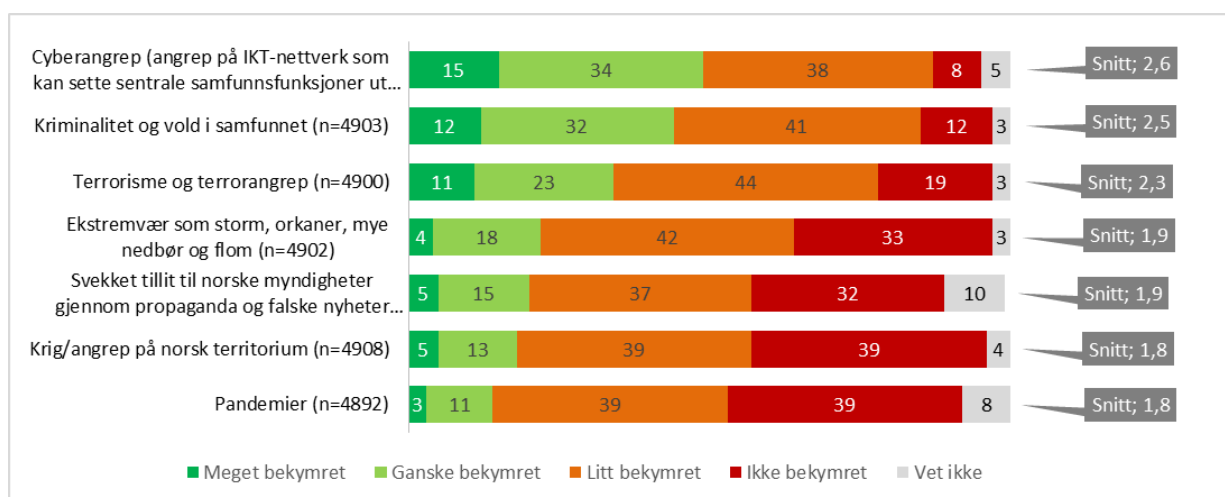
Befolkningen opplever at medieomtalen av Forsvaret har blitt mer positiv det siste året.

I 2012 og 2013 ble like stor andel av mediesakene oppfattet som positive eller negative for Forsvaret. I 2014 ble en noe større andel av sakene oppfattet som positive fremfor negative. Etter 2014 har andelen negative saker økt vesentlig, og andelen positive saker sunket vesentlig. Endringen fra 2015 til 2016 var den største, og skiller seg vesentlig ut fra alle tidligere år. Hele 68 % av sakene som ble nevnt ble oppfattet som negativt for Forsvaret, mens kun 18 % av sakene ble oppfattet som positivt. I perioden etter 2016 er trenden positiv. I 2018 ble halvparten (47 %) av nyhetssakene oppfattet som negative for Forsvaret, mens drøyt 3 av 10 (34 %) ble oppfattet som positive.

5. Trusselbilde og forsvarsevne

5.1 Trusselvurdering

Figur 16 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)¹⁰

Befolkningen er mest bekymret for (1) cyberangrep og (2) kriminalitet og vold i samfunnet. Snaut 9 av 10 i befolkningen er bekymret for dette, dog i ulik grad. 4 av 10 er litt bekymret, noen flere er ganske eller meget bekymret (snaut 5 av 10). Noen færre er bekymret for (3) terrorisme og terrorangrep. 8 av 10 er bekymret, hvorav drøyt 4 av 10 er litt bekymret og drøyt 3 av 10 er ganske/meget bekymret.

Mellom 53 og 64 % er bekymret for (4) ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom, (5) svekket tillit til norske myndigheter gjennom propaganda og falske nyheter, (6) krig/angrep på norsk territorium og (7) pandemier. Bekymringen er vesentlig mindre enn for terror, kriminalitet og vold og cyberangrep. Flesteparten av de som er bekymret er litt bekymret (4 av 10), mens et mindretall er ganske/svært bekymret (totalt 14-20 %). Det er også en relativt stor andel av befolkningen som ikke er bekymret (32-39 %). Bekymringen for ekstremvær og svekket tillitt til norske myndigheter gjennom propaganda og falske nyheter er relativt lik, mens bekymringen for krig/angrep på norsk territorium og pandemier er noe lavere. Menn og høyt utdannede er mindre bekymret, og bekymringen stiger med alder.

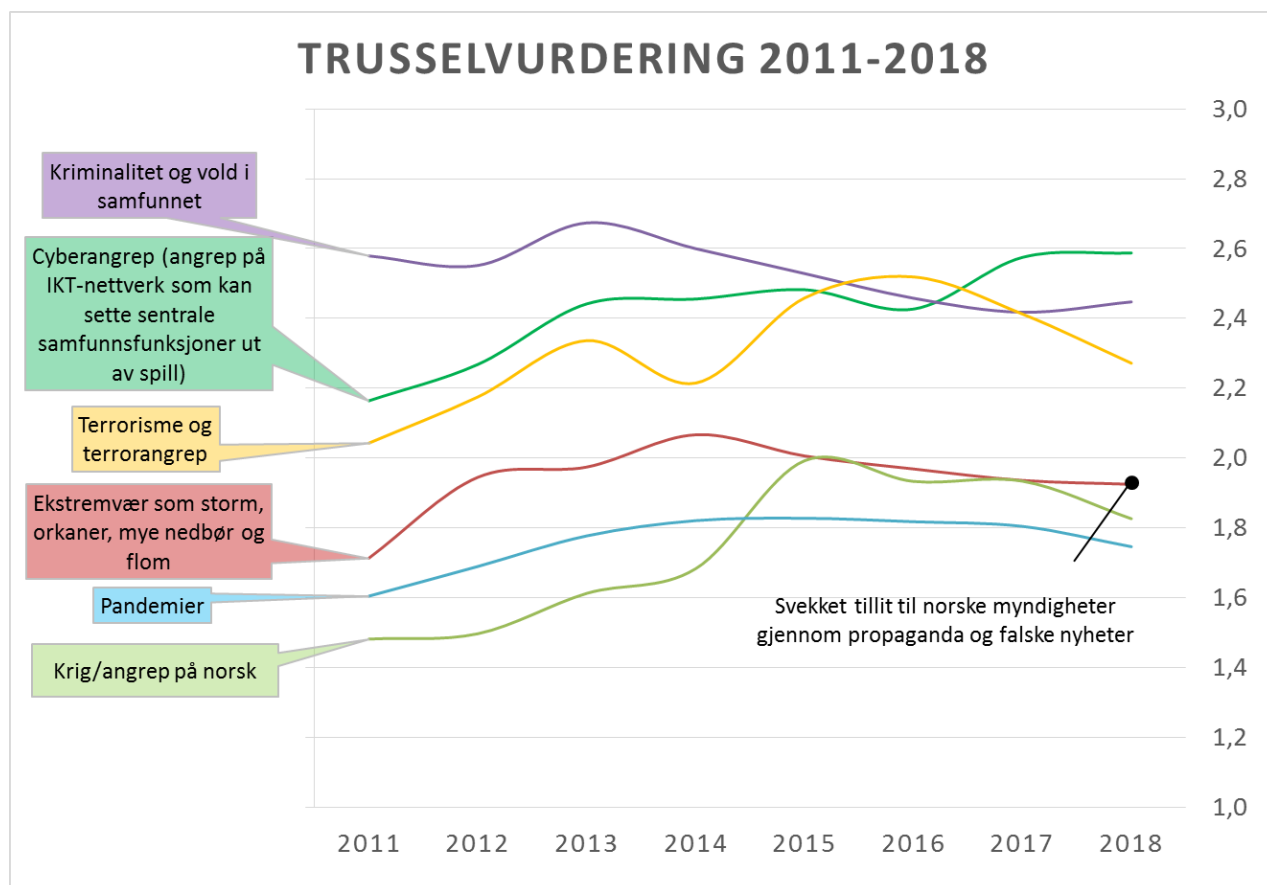
På neste side ser vi befolkningens trusselvurdering de siste årene. Samlet sett har trusselvurderingen vært svakt økende i perioden 2011-2013, men relativt stabilt fra 2013-2018 for pandemier og ekstremvær. Bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet har vært svakt avtakende i samme periode, mens cyberangrep, terror og krig/angrep på norsk territorium har fluktuert.

¹⁰ Snittverdier: 1=Ikke bekymret, 4=meget bekymret.

Mens frykten for terror sank i 2014, steg den frem til 2015/2016. Deretter har bekymringen for terror sunket frem til 2018. Bekymringen for krig/angrep på norsk territorium steg kraftig fra 2014 til 2015. I 2015 var bekymringen for krig/angrep for første gang større enn pandemier, som siden har vært det befolkningen har minst bekymret for. Bekymringen for krig/angrep har siden vært svakt avtakende. Bekymringen for cyberangrep lå relativt stabilt i perioden frem til 2016.

I 2017 var bekymringen for cyberangrep for først gang var størst – etter en tydelig oppgang fra 2016. Dette skjedde samtidig som bekymringen for terror ble noe mindre. Bekymringen for terror er ytterligere redusert i 2018, mens bekymringen for cyberangrep og kriminalitet og vold i samfunnet er omtrent den samme som i 2017. Befolkningen oppgir nå at de er mer bekymret for kriminalitet og vold i samfunnet enn terror, samtidig som bekymringen for cyberangrep fortsatt er størst.

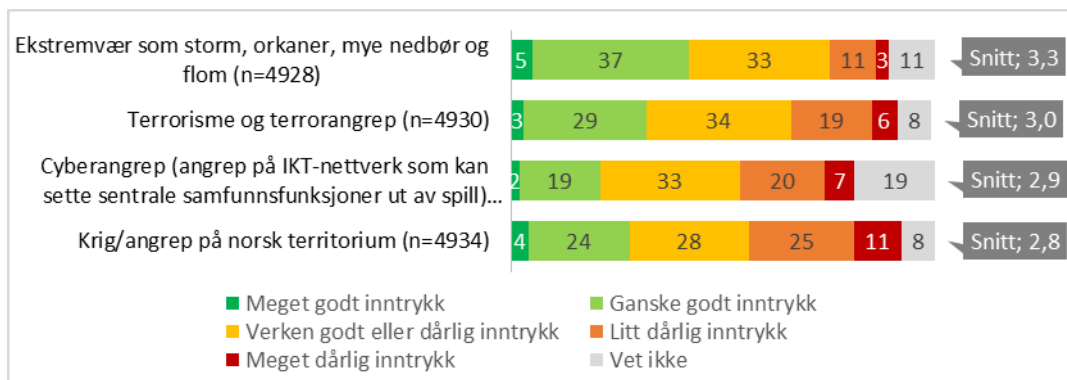
Figur 17 Trusselvurdering: 2011-2018¹¹

¹¹ I 2011-2015 var den ene trusselen «terrorisme mot sivilbefolkningen» (2016-: «terrorisme og terrorangrep»).

5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering

Figur 18 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)¹²

Når det kommer til Forsvarets bidragsevne i møte med disse truslene, har befolkningen størst tro på Forsvaret med tanke på ekstremvær. Få (14 %) har dårlig inntrykk, mens 33 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 42 % har godt inntrykk. I snitt har befolkningen et svakt positivt inntrykk av Forsvarets bidragsevne på dette området.

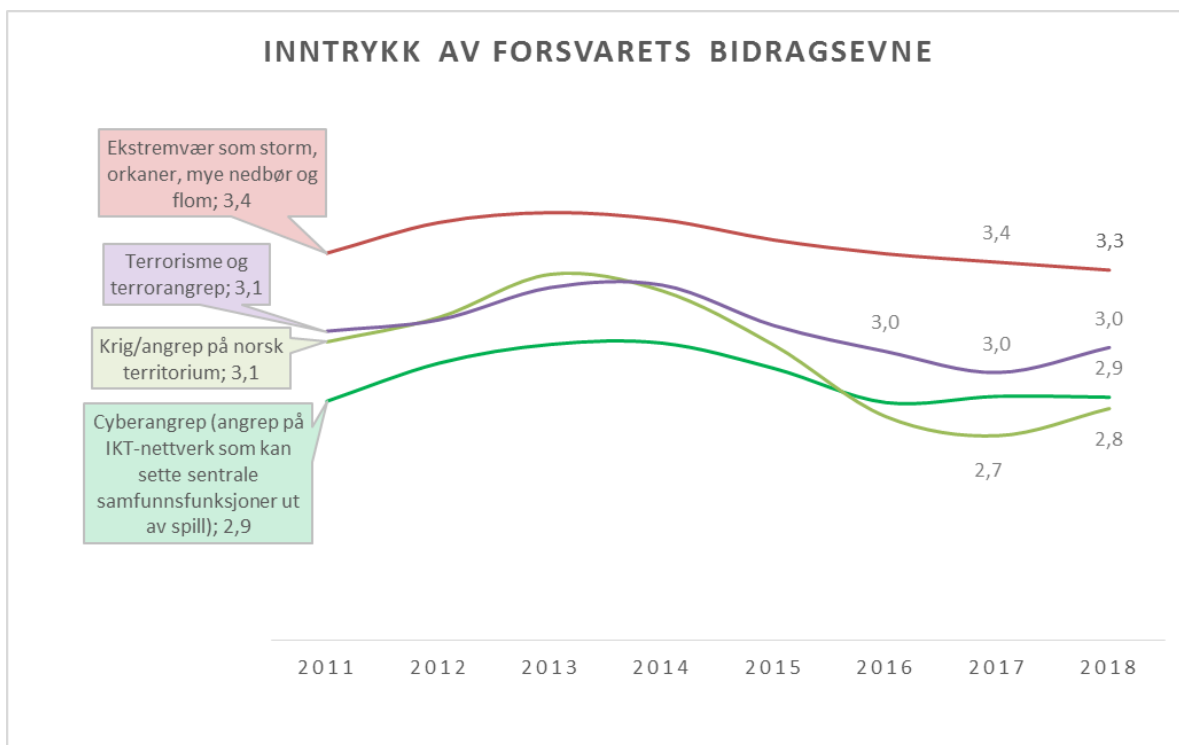
Befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte terrorisme og terrorangrep er noe dårligere, i snitt verken godt eller dårlig. 25 % har dårlig inntrykk, noen flere har verken godt eller dårlig inntrykk (34 %) og like mange (32 %) har godt inntrykk. Befolkningen er med andre ord splittet i synet på Forsvarets bidragsevne når det kommer til terrorisme og terrorangrep.

Det samme gjelder cyberangrep og krig/angrep på norsk territorium. 19 % er usikre på Forsvarets bidragsevne når det kommer til Cyberangrep. Blant de som har et inntrykk, er det også her splittet (totalt 27 % har dårlig inntrykk, 21 % godt). Det samme gjelder Forsvarets bidragsevne ved krig/angrep på norsk territorium (36 % har dårlig inntrykk, 28 % godt).

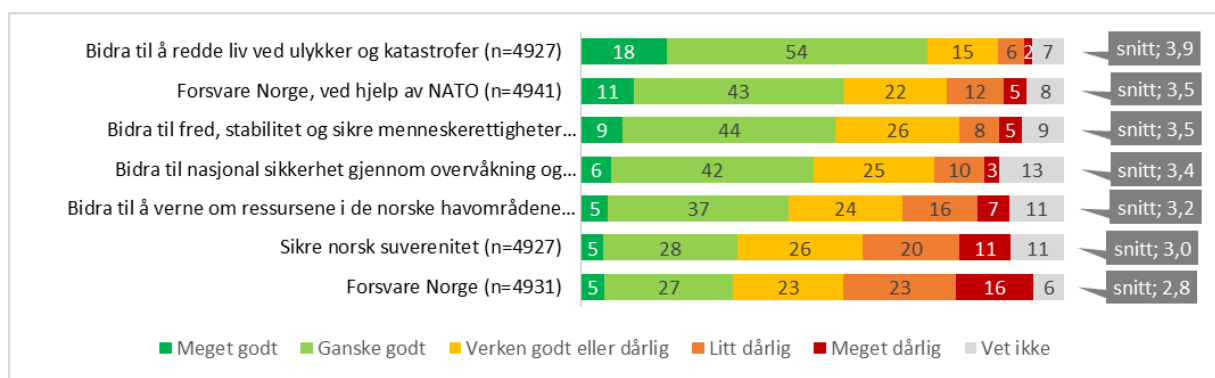
Inntrykket av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene ble noe forbedret i perioden 2011-2013, forble relativt uendret frem til 2014, og har falt noe frem til 2016. Siden har det vært relativt stabilt. Den største endringen finner vi i Forsvarets evne til å møte trusselen mot krig/angrep på norsk territorium. Inntrykk av Forsvaret på dette området har falt siden 2013, og falt vesentlig mellom 2014-2016. I 2017 fortsatte fallet på denne egenskapen, men i mindre grad enn i perioden 2014-2016. I 2018 ser vi en positiv utvikling for først gang siden 2013 når det kommer til krig/angrep på norsk territorium. Befolkningen vurderer nå Forsvaret noe bedre på dette området sammenliknet med fjoråret. Det er også en indikasjon på at befolkningen vurderer Forsvarets bidragsevne noe bedre i 2018 når det gjelder terrorisme og terrorangrep. Befolkningens vurdering av Forsvaret når det kommer til ekstremvær og cyberangrep er uendret. Alle endringene fra fjoråret er små.

¹² Snittverdier: 1=meget dårlig inntrykk, 5=meget godt inntrykk.

Figur 19 Forsvarets bidragsevne: 2011-2018.¹³

Figur 20 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)¹⁴

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets evne til (1) å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. 72 % mener Forsvaret løser/vil kunne løse denne oppgaven godt. Svært få (7 %) mener Forsvaret løser oppgaven dårlig. I snitt har befolkningen ganske godt inntrykk av Forsvarets oppgavehåndtering på dette området.

53 % mener Forsvaret gjør en god jobb med å (2) bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner. Like mange mener det samme om Forsvarets evne til å (3) forsvare Norge, ved hjelp av NATO (54 %).

¹³ I 2011-2015 ble det spurt om «terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser som angrep på kraftnettverk, jernbanelinjer og oljeinstallasjoner» (2016-: «terrorisme og terrorangrep»).

¹⁴ Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

Hhv. 13 og 16 % mener det motsatte. Forsvarets evne til å bidra til (4) nasjonal sikkerhet gjennom overvåking og etterretning skårer nær like bra (48 % godt, 13 % dårlig).

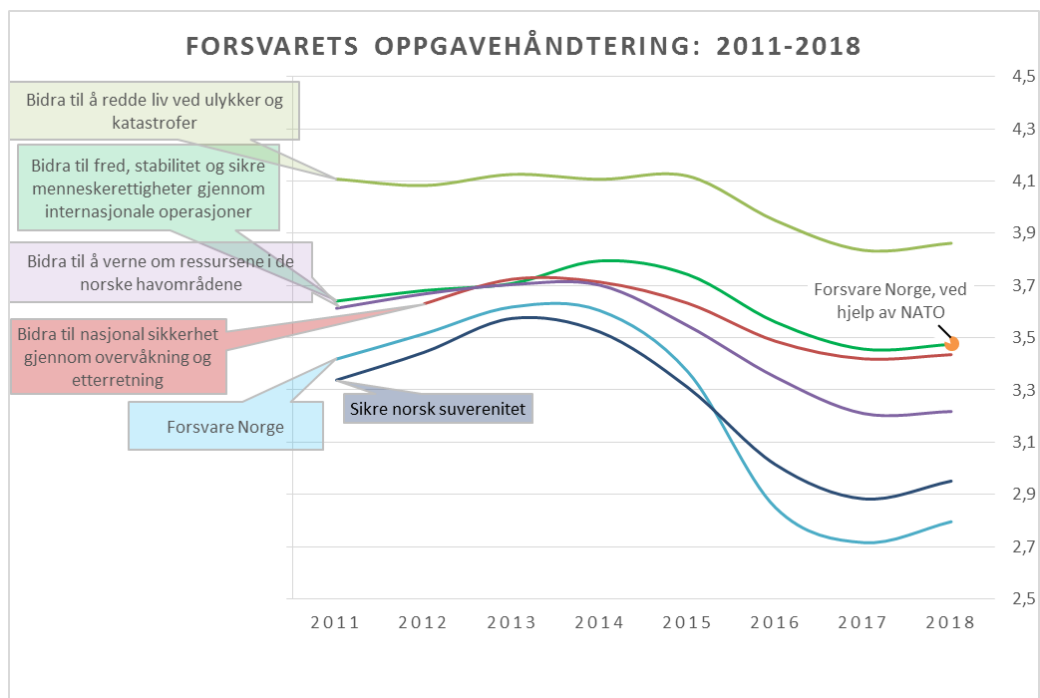
Å (5) verne om ressursene i de norske havområdene skårer noe dårligere. En noe lavere andel av befolkningen mener at de løser oppgaven godt (43 %) samtidig som en større andel mener at de vil løse oppgaven dårlig (22 %).

Befolkningen er splittet i synet på Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet og å forsvare Norge. Hhv. 32 og 31 % mener de gjør / vil kunne gjøre en god jobb, mens 31 og 39 % mener de gjør / vil kunne gjøre en dårlig jobb. Kvinner vurderer Forsvaret vesentlig bedre enn menn på disse områdene.

Fra andre målinger Forsvaret har gjort det siste året, har vi sett samme resultat med hensyn til Forsvarets evne til å forsvare Norge og Forsvarets evne til å forsvare Norge med hjelp fra NATO. Dette bekreftes av årets innbyggerundersøkelse: Når NATO nevnes eksplisitt sammen med det norske Forsvaret, har befolkningen større tro på at Forsvaret er i stand til å forsvare Norge enn når kun Forsvaret nevnes.

Forsvarets oppgavehåndtering har ifølge befolkningen blitt noe bedre i perioden 2011-2013, og dårligere fra 2014. Den kraftigste nedgangen ser vi likevel mellom 2015 og 2016. Forsvaret blir vurdert dårligere på samtlige oppgaver. Nedgangen fortsetter i perioden 2016 til 2017, men endringen er mindre markant enn fallet mellom 2015 og 2016. I 2018 ser vi nesten identiske resultater som i 2017. Det er kun en svak indikasjon på større tro på at Forsvaret vil kunne forsvare Norge og sikre norsk suverenitet.

Figur 21 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2018¹⁵

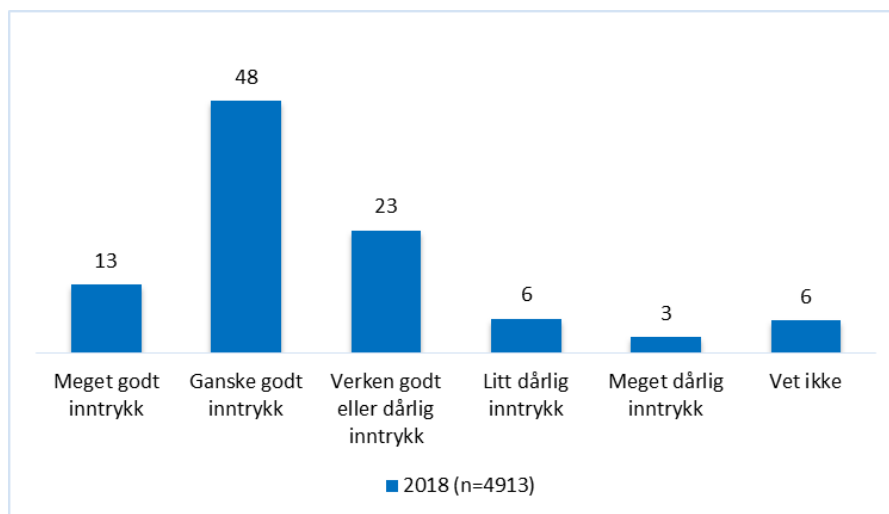
6. NATO

I årets innbyggerundersøkelse har det vært mer fokus på NATO enn det har vært i tidligere innbyggerundersøkelser.

6.1 Syn på NATO

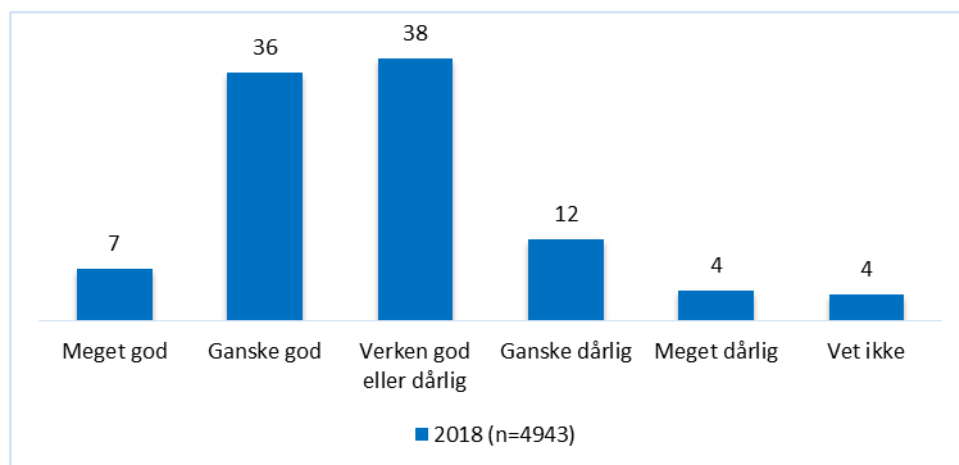
¹⁵ I 2011-2015 var oppgavene «Sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften» (2016-: «sikre norsk suverenitet») og «Bidra til å forsvare Norge og allierte land» (2016-: «Forsvare Norge»). I 2011 var påstanden «Bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten» (2012-: Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer).

Figur 22 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av NATO?

6 av 10 har et godt inntrykk av NATO, mens svært få (9 %) har dårlig inntrykk av NATO. 2 av 10 har verken godt eller dårlig inntrykk. Menn har bedre inntrykk av NATO enn kvinner, delvis fordi kvinner i noe mindre grad har en formening. Inntrykket er bedre jo eldre innbyggerne er, og noe bedre blant høyt utdannede.

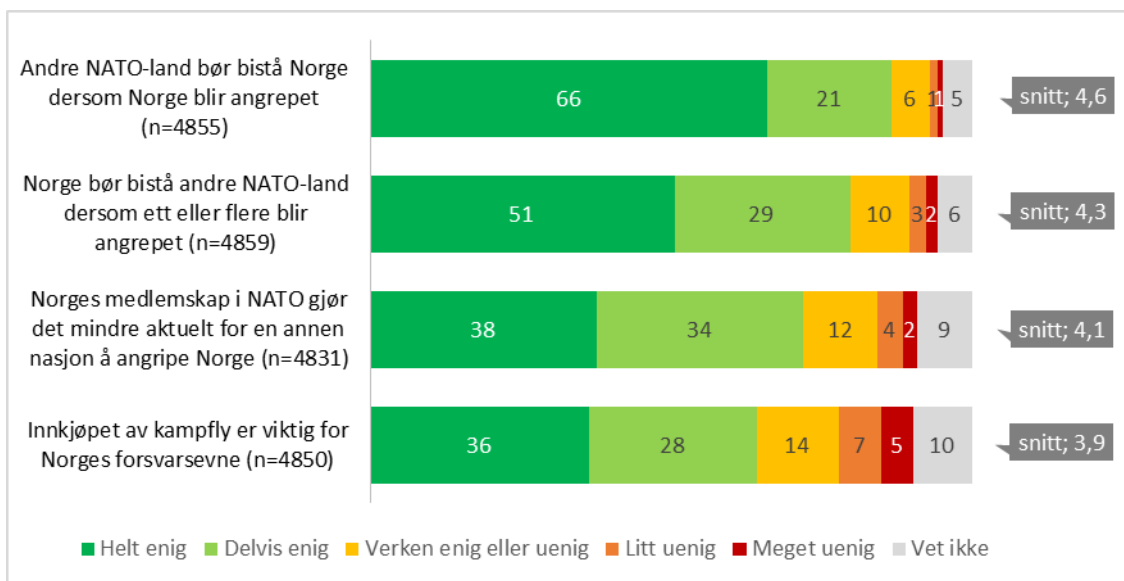
Figur 23 Hvor god eller dårlig kjennskap har du til NATOs formål?

4 av 10 har god kjennskap til NATOs formål (43 %). Nær like mange har verken god eller dårlig kjennskap, mens 2 av 10 har dårlig kjennskap til NATOs formål. Menn har vesentlig bedre kjennskap til NATOs formål, mens det er liten forskjell på befolkningen etter alder. Høyt utdannede har bedre kjennskap.

6.2 Norge og NATO

Figur 24 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)

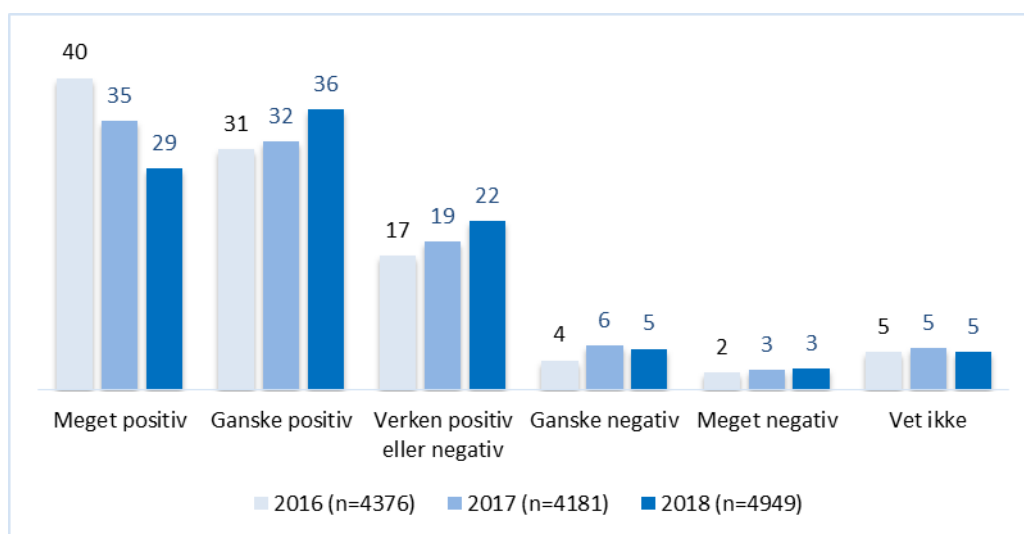
Svært mange av innbyggerne mener andre NATO-land bør bistå Norge dersom Norge blir angrepet (87 %). Nær like mange mener Norge bør bistå andre NATO-land dersom ett eller flere blir angrepet (80 %). Det kan tolkes som at befolkningen i stor grad er enige i både pliktene og rettighetene Norge har som NATO-medlem.

Mange (72 %) mener også at Norges medlemskap i NATO er avskrekkende (gjør det mindre aktuelt for en annen nasjon å angripe Norge). Til slutt ser vi også at en del (64 %) mener at innkjøp av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne.

Menn er mer enige i samtlige påstander, og det er en tendens til at de yngste og eldste er mer kritiske, mens de mellom 30 og 59 år er mest enige.

Befolkningen synes i noe mindre grad at innkjøpet av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne i 2018 enn tidligere år.

Figur 25 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33)

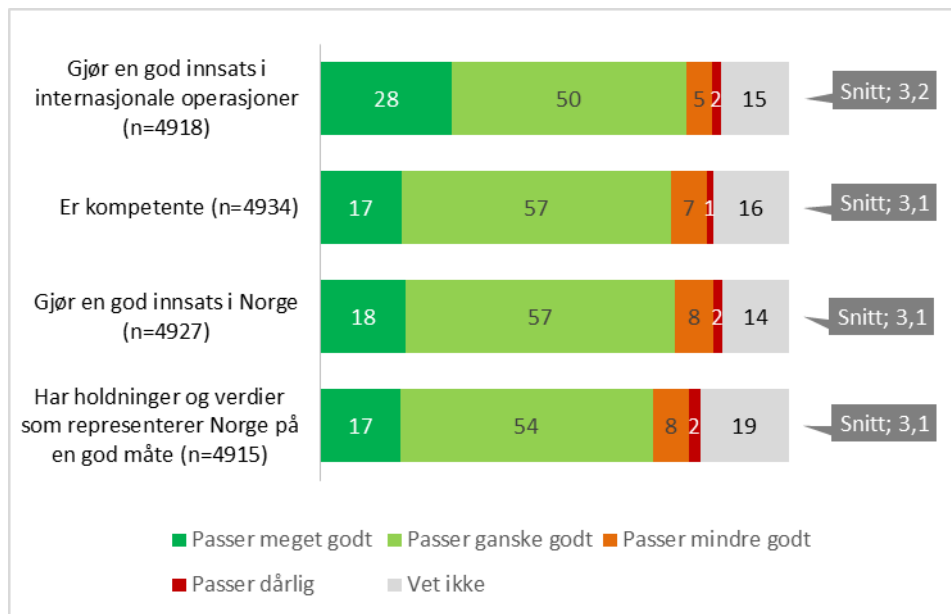

Godt over halvparten av befolkningen er positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge (65 %). Få er negative (8 %), mens noen verken er positive eller negative (22 %).

I løpet av de siste 3 årene ser vi at færre er meget positive til at andre NATO-land trener og øver i Norge. Det er samtidig ikke nevneverdig flere som har blitt negative, mens flere har blitt ganske positive eller verken positive eller negative.

7. Norske soldater

Figur 26 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)¹⁶

Befolkningen har et godt inntrykk av norske soldater. 78 % synes norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner, 75 % synes de gjør en god innsats i Norge, like mange (75 %) synes de er kompetente, og nær like mange (71 %) mener de har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte. Mellom 7-10 % er uenige i dette, samtidig som mellom 14 og 19 % er usikre.

Det har endret seg lite de siste årene. Befolkningens inntrykk av norske soldater har ligget stabilt, og vurderes godt av hele befolkningen, uavhengig av kjønn, alder og utdanning.

¹⁶ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

8. Forsvarets enheter

På neste de neste sidene vises kjennskap til- og vurdering av Forsvarets enheter.

Heimevernet og Hæren er best kjent, deretter Luftforsvaret og Sjøforsvaret. Mellom 55 og 63 % kjenner disse enhetene meget/ganske godt. De fleste andre kjenner disse enhetene bare ved navn.

Kjennskap til enhetene har holdt seg relativt stabilt i forhold til hverandre. De fleste enhetene har blitt noe bedre kjent i løpet av de siste årene. Etterretningstjenesten har blitt mest kjent, relativt til hvor kjent enheten var i 2011. Gjennomsnittlig svarer 12 prosentpoeng flere at de kjenner enhetene godt i 2018, sammenlignet med 2011. Kjennskapen til de ulike tjenestene «beveger» seg relativt likt – når en enhet blir bedre kjent, blir generelt sett de andre også bedre kjent. Det er et stort unntak: Forsvarets personell- og vernepliktsenter. Enheten byttet navn ved sammenslåing i 2014, fra Vernepliktsverket. Dette kan forklare nedgangen.

Etter en kraftig oppgang mellom 2015 og 2016, kommer det en liten nedgang i kjennskap for de fleste enhetene i perioden 2016-2017. I 2018 ser vi for de meste de samme resultatene som i 2017. Det er antydninger til at Forsvarets personell- og vernepliktsenter, Forsvarets musikk og Sjøforsvaret har blitt noe bedre kjent, men endringene er ikke spesielt store (3 prosentpoeng opp for meget/ganske godt). De øvrige enhetene har 0-2 prosentpoeng oppgang i kjennskap.

De som har kjennskap til enhetene vurderer de generelt sett godt. Det er svært få som har dårlig inntrykk (maks 16 %), mens det er flere som har *meget* godt/ganske godt inntrykk av enhetene (maks 59 %). Samtidig varierer «vet ikke»-andelen med kjennskap.

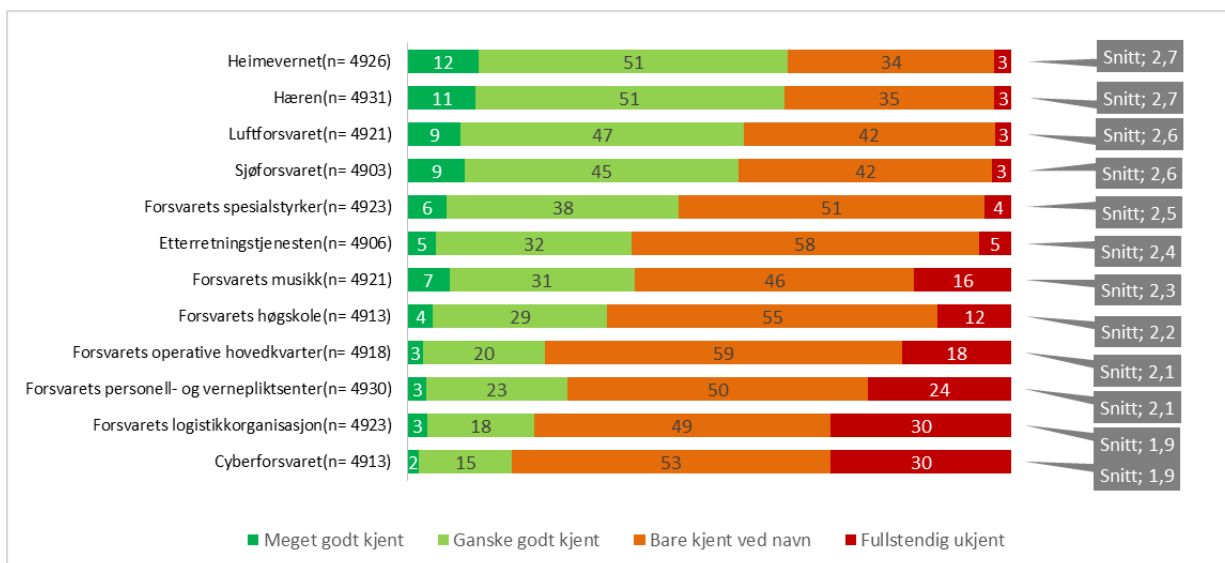
I perioden 2011-2013 ble inntrykket av samtlige enheter bedre¹⁷. Andelen med godt inntrykk økte i underkant av 11 prosentpoeng for de fleste enheter. I perioden 2013-2015 var inntrykket om lag det samme for enhetene, samtidig som inntrykket av Etterretningstjenesten og dels Forsvarets personell- og vernepliktsenter ble bedre. De fleste enheter opplevde nedgang i 2016. Etter 2016 har inntrykket av enhetene stabilisert seg. Det finnes et par unntak: Inntrykket av Forsvarets musikk ble styrket i både 2017 og 2018. Det har også vært en nevneverdig negativ utvikling for Etterretningstjenesten det siste året. 4 prosentpoeng færre har positivt inntrykk av Etterretningstjenesten, og 5 prosentpoeng flere har negativt inntrykk. Basert på mediasakene som nevnes av respondentene, kobles mange av mediasakene til Frode Berg-saken, samtidig som dette i stor grad anses som å ha vært negative saker for Forsvaret. Det er mulig at (opplevelsen av) denne saken har bidratt til årets nedgang for Etterretningstjenesten.

Den generelle trenden er at de som har bedre kjennskap til enhetene, vurderer enhetene bedre enn de som har dårlig kjennskap. Dette er vanlig, da de som har dårlig kjennskap i

¹⁷ Vurderingen ble gjort av de som har kjennskap til enhetene.

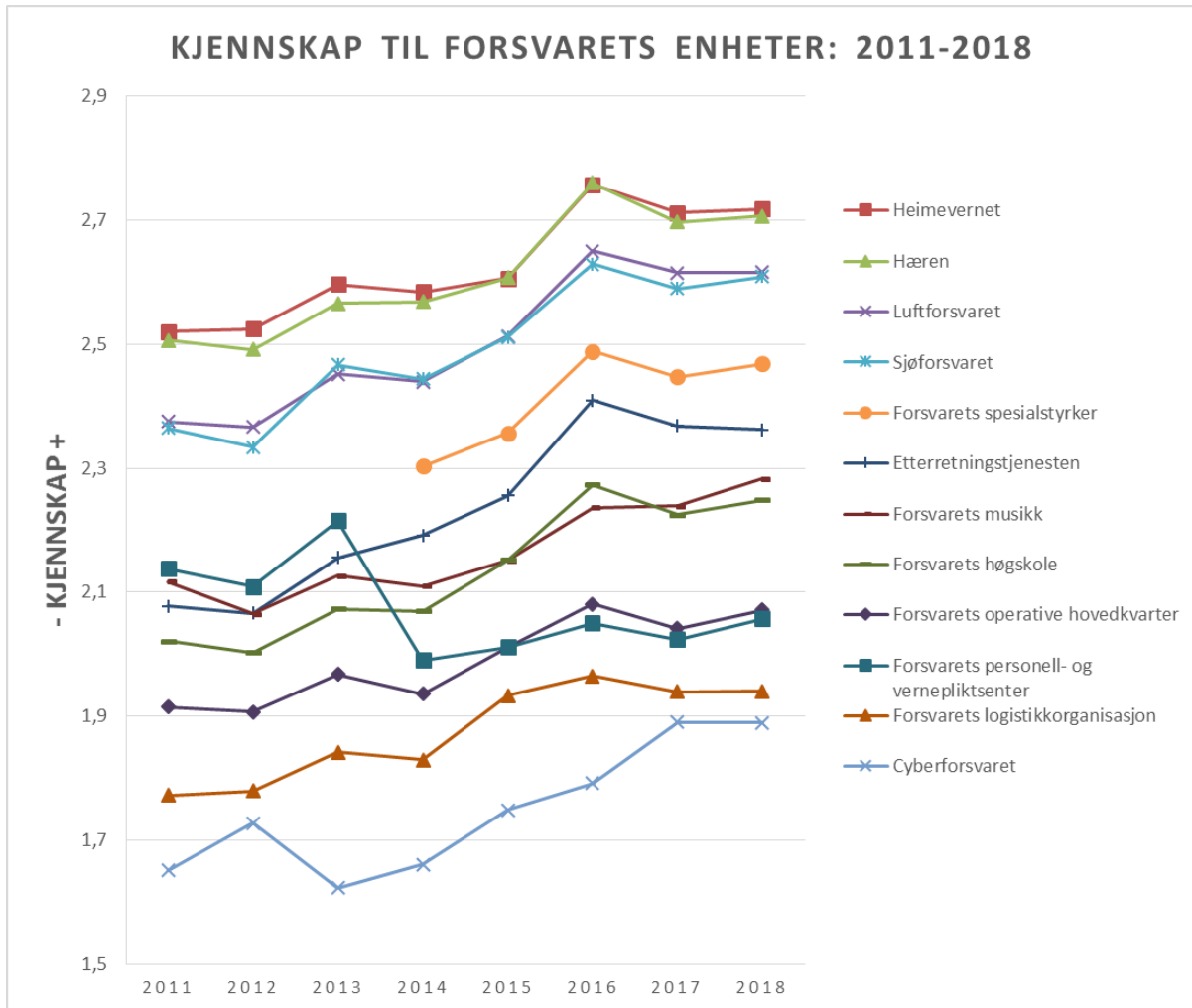
større grad svarer «midt på treet» (de har i utgangspunktet ingen sterk formening, og velger enten å svare «vet ikke», eller «verken godt eller dårlig inntrykk»).

Figur 27 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)¹⁸

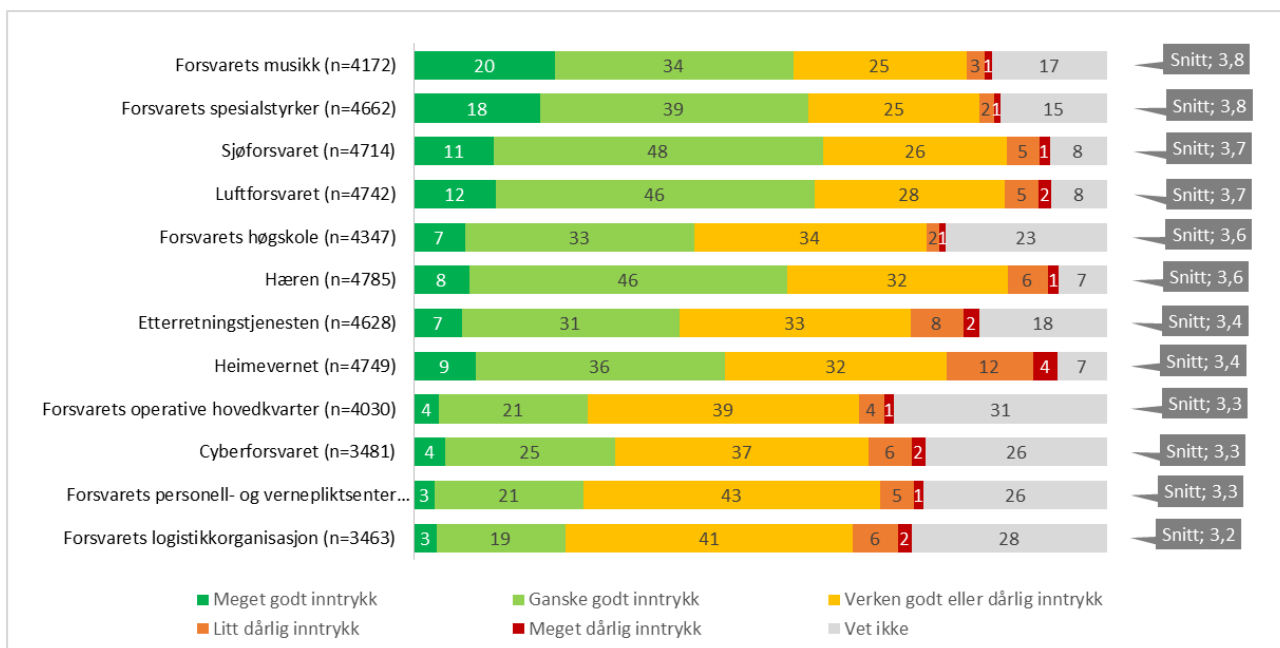
¹⁸ Snittverdier: 1=Fullstendig ukjent, 4=Meget godt kjent.

Figur 28 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2018¹⁹

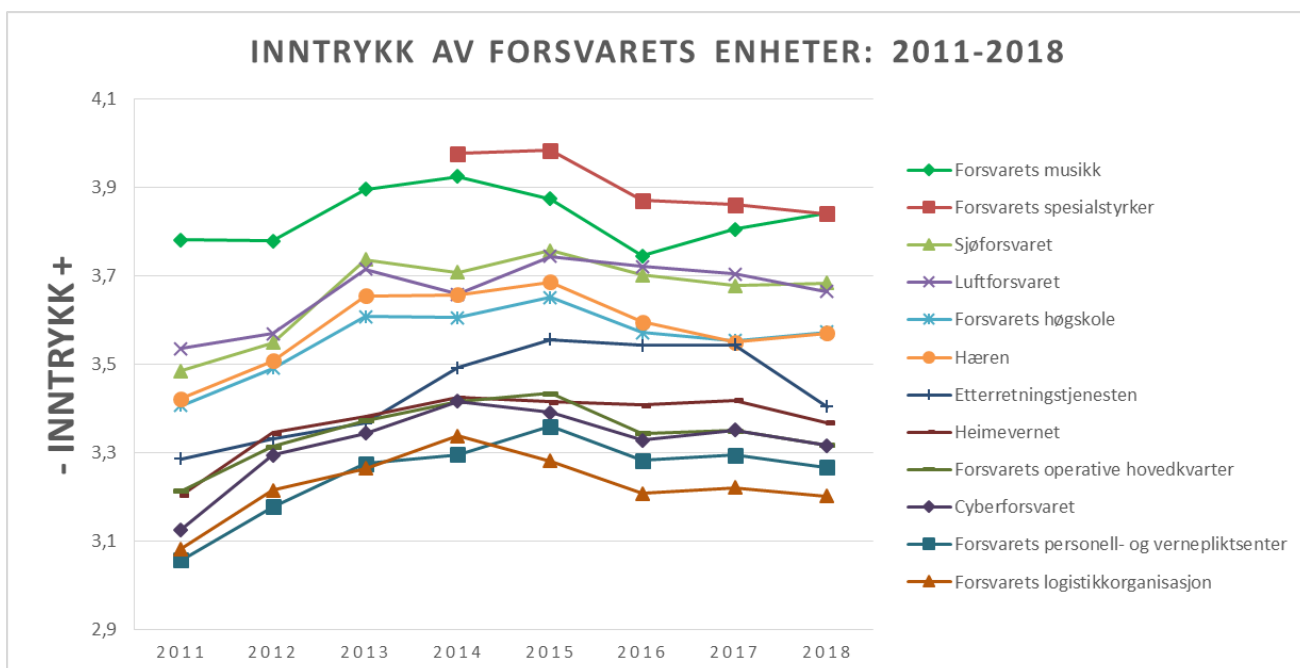

¹⁹ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

Figur 29 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)²⁰

Figur 30 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2018²¹

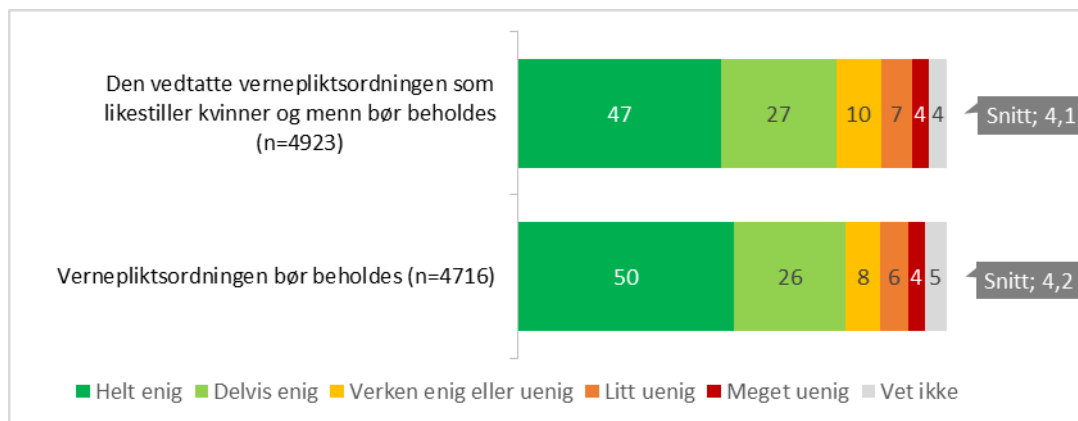

²⁰ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk

²¹ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016-: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016-: «Cyberforsvaret»).

9. Verneplikt

Figur 31 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)

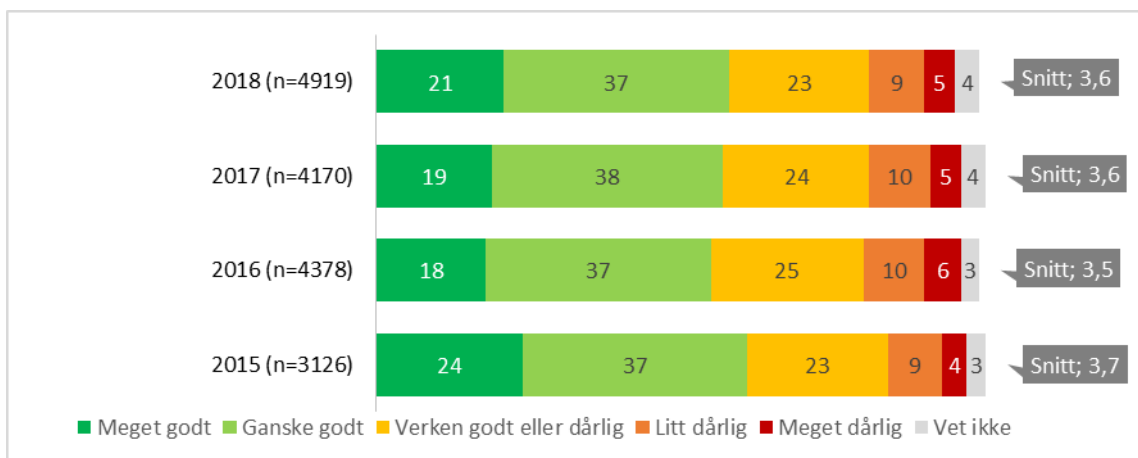

Befolkningen synes for det meste at den vedtatte vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn bør beholdes. 74 % er enige, mens 11 % er uenige i at den bør beholdes. I perioden 2015-2017 steg andelen som mente den likestilte vernepliktsordningen burde beholdes (2015: 67 % enige, 2016: 73 %, 2017: 75 %). Resultatene i 2018 er omtrent de samme som i 2017. Kvinner og menn er like enige.

Vi ser en nær identisk resultat for vernepliktsordningen som sådan – et klart flertall, 76 % er enige i at vernepliktsordningen bør beholdes, mens 10 % er uenige at den bør beholdes²². Jo eldre innbyggerne er, jo mer enige er de at vernepliktsordningen bør beholdes. Mens 85 % av de over 60 år mener den bør beholdes, mener kun 69 % av de under 30 det samme. Resultatet i 2018 er relativt likt 2017-resultatet.

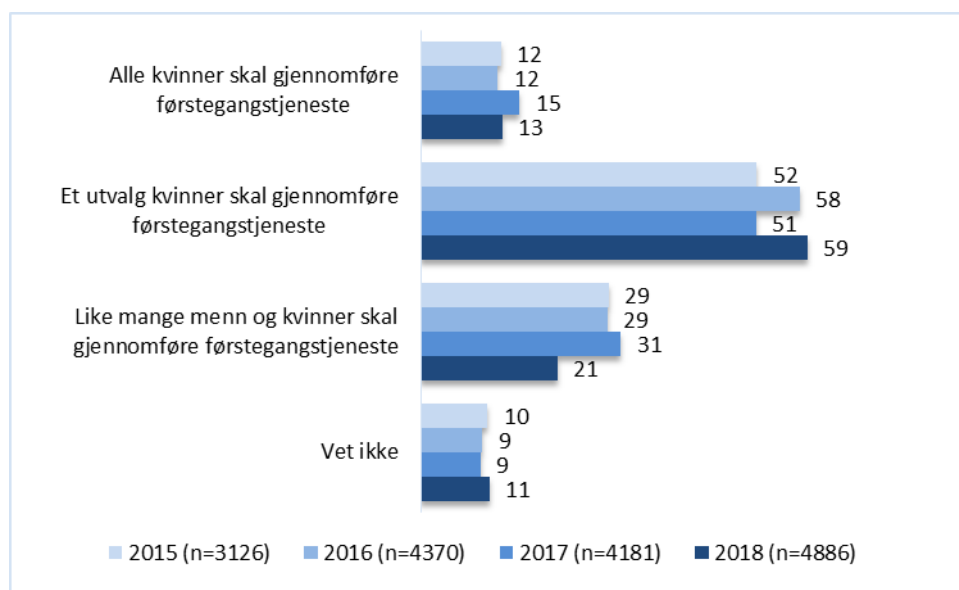
²² I 2014/2015 var påstanden omvendt: «vernepliktsordningen bør avskaffes». Ikke direkte sammenlignbart, og derfor ikke inkludert i denne rapporten.

Figur 32 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12)

58 % av befolkningen er godt kjent med den likestilte vernepliktsordningen. 14 % kjenner dårlig til dette. Vi ser antydninger til økt kjennskap de siste 3 årene, selv om kjennskapen var størst i 2015. I 2018 er kjennskapen spesielt økt blant de yngste (under 30 år). Det er fortsatt slik at de yngste har vesentlig bedre kjennskap til den nye vernepliktsordningen, og at kjennskapen er avtakende med alder.

Figur 33 Hva tror du denne endringen innebærer? (Q13)²³

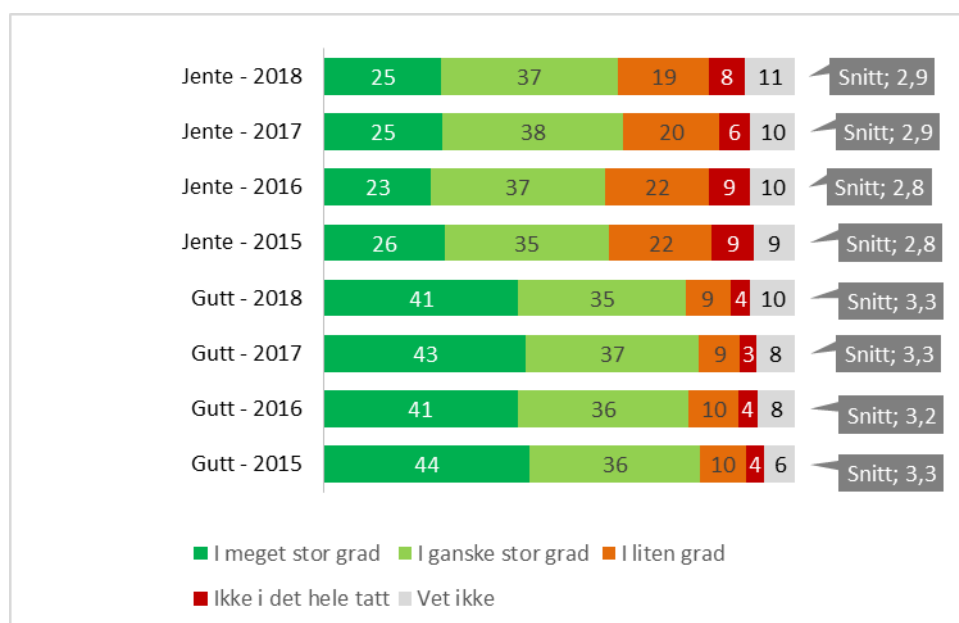
Flertallet skjønner eller vet at den likestilte vernepliktsordningen betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste. I 2018 oppgir 59 % dette. Dette er noe flere enn i 2017, men omtrent på 2016-nivå.

²³ I 2015-2017 var påstandene «Alle kvinner må avtjene førstegangstjeneste», «Et utvalg kvinner må avtjene førstegangstjeneste», «Like mange menn og kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste».

Jo eldre innbyggerne er, jo mer «riktig» forståelse har de av endringen. Samtidig er aldersforskjellen blitt langt mindre – innbyggere under 45 år svarer i langt større grad «korrekt» i år sammenliknet med i fjor. 52 % av de under 30 år tror at like mange menn og kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste. Det samme mener 62-63 % av de over 45 år. I 2017 var de fordelingen hhv. 38 % og 61 %. Generelt sett kan man argumentere for at befolkningen ikke har helt klart for seg hva endringen innebærer, ettersom rundt halvparten (også) svarer feil, i tillegg til at 11 % er usikre.

Befolkningen er i stor grad positive til at unge gjennomfører førstegangstjeneste. 80 % ville anbefalt gutter å gjennomføre førstegangstjeneste. 61 % sier at de ville anbefalt jenter å gjennomføre førstegangstjeneste. Resultatene er relativt like det var i 2017. «Gapet» mellom anbefalingen til gutter og jenter forblir slik det har vært.

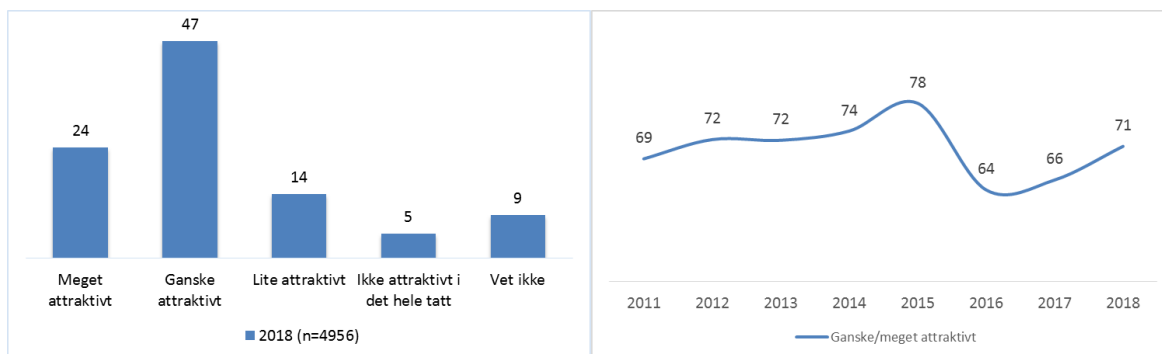
Figur 34 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)

10. Utdanning og karriere i Forsvaret

10.1 Utdanning

Figur 35 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18). Andel ganske/meget attraktiv t.h.

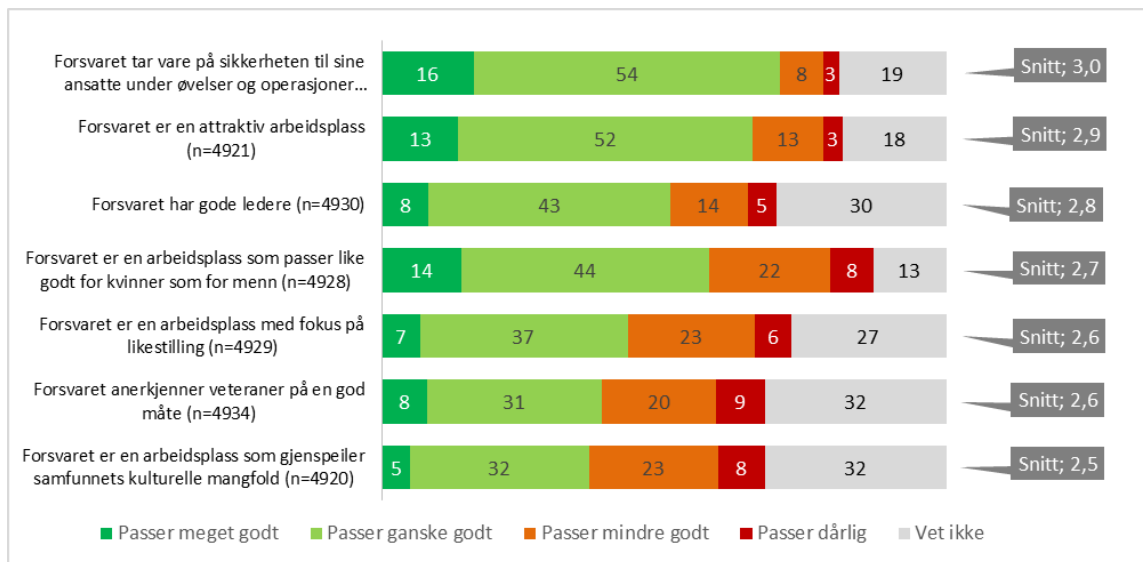
7 av 10 (71 %) mener det er attraktivt å velge en utdanning i Forsvaret, dersom de skulle anbefale en utdanning i dag. 24 % mener det er meget attraktivt, mens 47 % mener det er ganske attraktivt.

Hvor attraktivt befolkningen mener det ville vært å anbefale en utdanning i Forsvaret steg i perioden 2011-2015, men opplevde et kraftig fall i 2016. Siden har det blitt mer attraktivt å anbefale utdanning i Forsvaret.

Kvinner og menn mener det er like attraktivt. De yngste er noe mer kritiske, til tross for at over halvparten mener det er ganske/meget attraktivt. De med lav utdanning mener også at det er noe mer attraktivt enn de med høy utdanning.

10.2 Jobb

Figur 36 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)²⁴

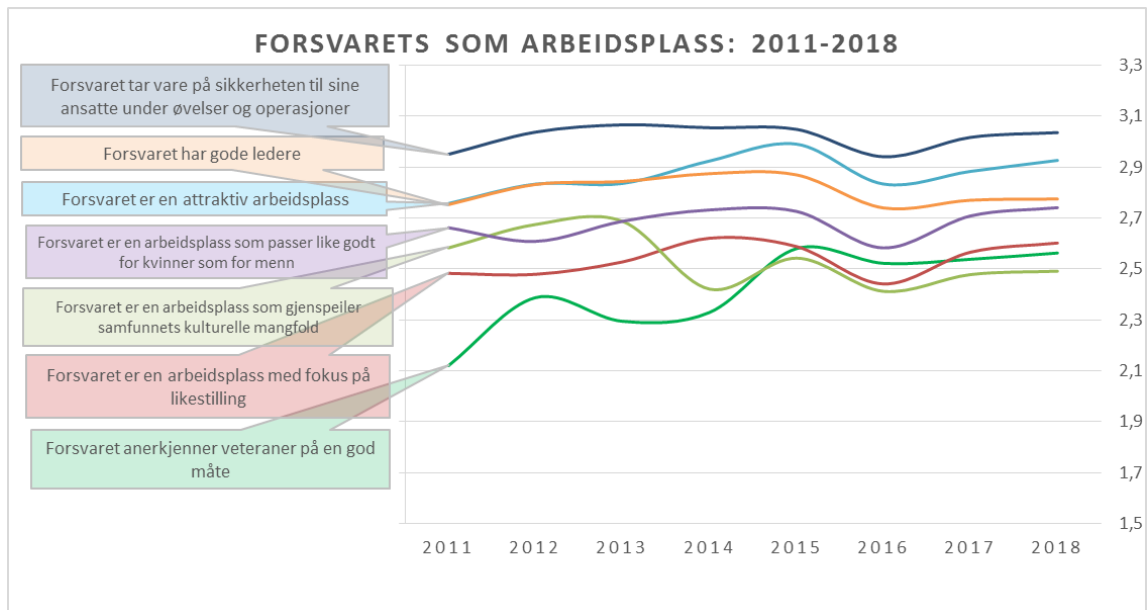
Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets ivaretagelse av sikkerheten til ansatte under øvelser og operasjoner (71 % mener at utsagnet passer godt). 66 % mener at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass (svarer at utsagnet passer godt), og 51 % mener Forsvaret har gode ledere. Samtidig er en del usikre på hvorvidt Forsvaret har gode ledere (30 % svarer «vet ikke»). Mellom 10 og 19 % mener overnevnte beskrivelser passer mindre godt/dårlig.

Mens 58 % mener at Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn, er 29 % uenige. For de øvrige beskrivelsene, er befolkningen splittet; Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte (39 % mot 29 %), Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling (43 % mot 29 %) og Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeilet samfunnets kulturelle mangfold (37 % mot 31 %). En relativt stor andel av befolkningen er også usikre (13 – 32 %).

Inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass har ligget stabilt siden 2011. De største svingningene finner vi i utsagn som er endret underveis (se fotnote til figur 38). Utover de endrede utsagnene har Forsvaret som arbeidsplass blitt noe mer attraktiv i perioden 2013-2015. I 2016 ble Forsvaret vurdert noe dårligere på samtlige punkter. Andelen som svarer at utsagnene passer ganske/meget godt falt med 3-7 prosentpoeng, med unntak av ivaretagelse av veteraner, som var tilnærmet uendret. I 2017 var det en svak oppgang eller samme resultater som i 2016 for de fleste egenskapene. I 2018 ser vi nær identiske resultater sammenliknet med 2017.

²⁴ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=Passer meget godt.

Figur 37 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2018²⁵

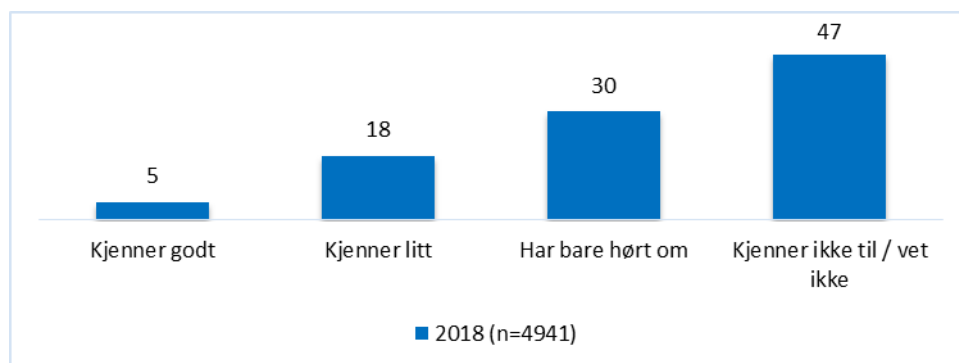

²⁵ I 2011-2014 var påstanden «Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte» (2016-: «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte»). I 2011-2013 var påstanden: «Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold» (2016-: Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold»).

Vedlegg

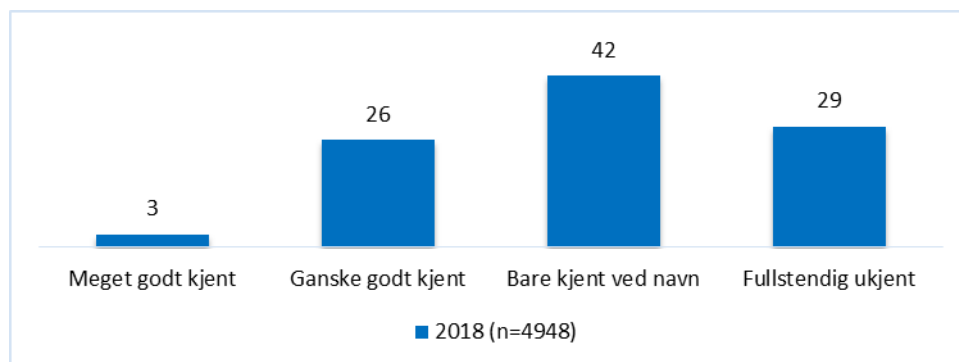
Kjennskap: Totalforsvaret og Trident Juncture

Figur 38 Høsten 2018 skal det gjennomføres en stor NATO-øvelse i Norge. Kjenner du til denne øvelsen? Øvelsen heter Trident Juncture

Halvparten av befolkningen (53 %) har hørt om Trident Juncture. Svært få kjenner godt til øvelsen, 2 av 10 kjenner litt til øvelsen, og 3 av 10 har bare hørt om øvelsen. Menn og de under 45 år oppgir å kjenne bedre til NATO-øvelsen.

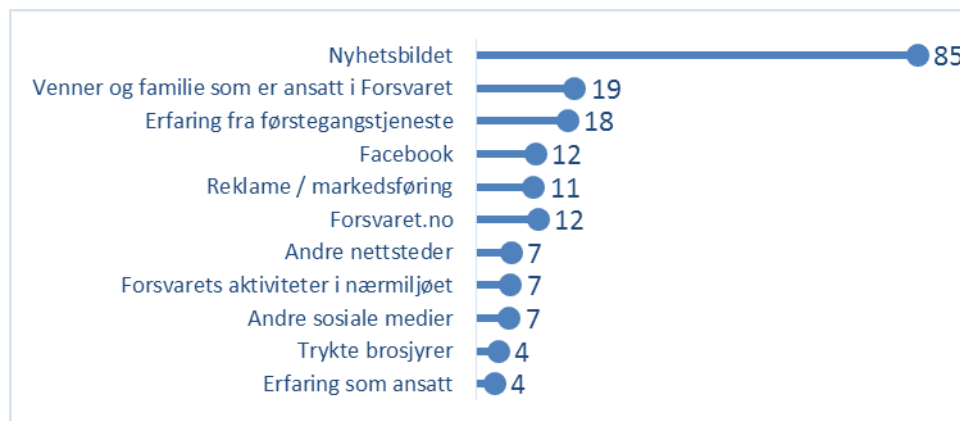
Figur 39 Hvor godt kjenner du til totalforsvaret (samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet)?

7 av 10 har hørt om totalforsvaret. Flestparten av disse kjenner bare totalforsvaret ved navn. Totalt har 26 % ganske god kjennskap, og kun 3 % meget god kjennskap til totalforsvaret. Menn uttrykker vesentlig bedre kjennskap enn kvinner, og kjennskapen er stigende med alder.

Tilknytning og erfaring

Figur 40 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)

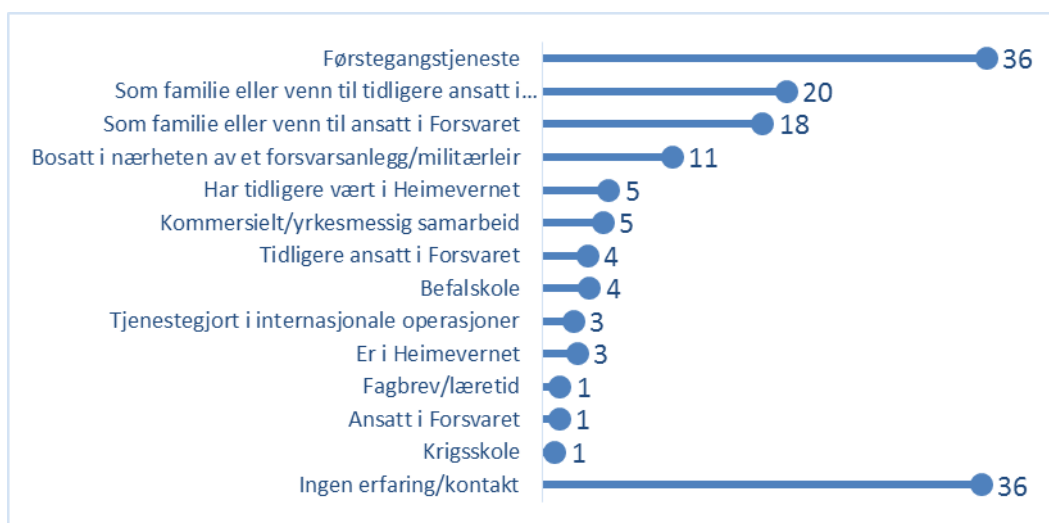

Befolkningen får overlegent mest informasjon om Forsvaret gjennom nyhetsbildet. Mange av informasjonskanaler varierer med alder. Nyhetsbildet er viktigst for innbyggere i alderen 30+ år (rundt 9 av 10 får informasjon gjennom nyhetsbildet), mens «kun» 7 av 10 av de yngste får informasjon gjennom nyhetsbildet. Jo yngre innbyggerne er, jo flere får informasjon om Forsvaret gjennom venner og familie som er ansatt i Forsvaret. 33 % av de yngste får informasjon på denne måten. 26 % av de yngste får informasjon gjennom Facebook, 26 % gjennom reklame og markedsføring, 24 % gjennom Forsvaret.no, 6 % gjennom trykte brosjyrer og 11 % gjennom andre sosiale medier.

Erfaring fra førstegangstjeneste er relativt jevnt mellom aldersgruppene, men er naturlig nok en informasjonskanal nesten utelukkende for menn. 32 % av menn får informasjon gjennom erfaring fra førstegangstjeneste, mens kun 3 % av kvinner får det samme.

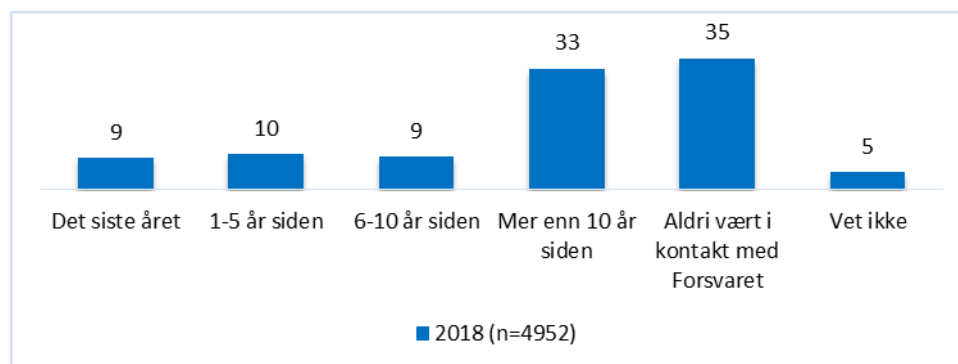
Øvrige informasjonskanaler er mindre betydelige, og varierer i mindre grad mellom befolkningen etter kjønn, alder og utdanning. Det er også mindre endringer sammenlignet med tidligere år.

Figur 41 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)

Befolkningen har først og fremst erfaring og kontakt med Forsvaret, gjennom førstegangstjeneste, familie eller venner til ansatte eller tidligere ansatte. Dette har vært stabilt de siste årene. Det er svært små forskjeller sammenlignet med fjoråret, og det er fortsatt kjønn som utgjør den største forskjellen. Mens 17 % av menn svarer at de ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, svarer 54 % av kvinnene det samme. Dette, fordi flere menn har vært i førstegangstjeneste, men også fordi flere menn har tjenestegjort i Forsvaret på andre måter.

Figur 42 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)

35 % har aldri vært i kontakt med Forsvaret, og like mange (33 %) var sist i kontakt med Forsvaret for mer enn 10 år siden. Rundt 1 av 10 (9-10 %) var sist i kontakt med Forsvaret det siste året, for 1-5 år siden, eller for 6-10 år siden. Vi ser også små endringer i når befolkningen sist var i kontakt med Forsvaret.

